

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2016 M. GEGUŽĖS 1 D.–2016 M. BIRŽELIO 30 D.

APŽVALGĄ PARENGĖ
LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA
(2016 m. gegužės 1 d.–2016 m. birželio 30 d.)

APLINKOS APSAUGA	4
2016 m. birželio 9 d. prejudicinis sprendimas byloje C-69/15	4
Dėl atliekų, skirtų jas perdirbti, vežimo pripažinimo neteisėtu, kai su šiuo vežimu susijusiame lydinčiajame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija.....	4
Dėl galimybės tuo atveju, kai lydinčiajame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, skirti baudą, kurios pagrindinis dydis atitinka baudos dydį, taikomą už pareigos užpildyti šį dokumentą pažeidimą.....	5
2016 m. birželio 14 d. didžiosios kolegijos sprendimas byloje C-361/14 P	6
Dėl Komisijos kompetencijos priimti naujus sprendimus, kai teisinis pagrindas, leidžiantis Komisijai priimti sprendimą buvo panaikintas ir nebuvo pakeistas kita lygiaverte ar pereinamojo laikotarpio nuostata.....	7
UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS	8
2016 m. birželio 7 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas byloje C-47/15	8
Dėl trečiosios šalies piliečio vykimo per valstybę narę tranzitu vertinimo, kai asmuo neatitinka atvykimo į šią šalį, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų.....	8
Dėl trečiosios šalies piliečio, kuriam Direktyvoje 2008/115 nustatyta grąžinimo procedūra dar nepritaikyta, baudimo laisvės atėmimo bausme už neteisėtą atvykimą.....	8
2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-115/15	9
Dėl galimybės trečiosios valstybės piliečiui, nutraukusiam santuoką su Sąjungos piliečiu, kurio smurtą patyrė santuokoje, išsaugoti teisę gyventi priimančioje valstybėje narėje, kai teismo procesas dėl santuokos nutraukimo pradėtas po to, kai sutuoktinis, Sąjungos pilietis, išvyko iš šios valstybės narės.....	10
Dėl vaiko ir vieno iš tėvų, trečiosios valstybės piliečio, turinčio išimtinės vaiko globos teises, teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, kai kitas iš tėvų yra Sąjungos pilietis ir dirbo šioje valstybėje narėje, tačiau išvyko iš jos prieš vaikui pradėdant joje mokytis.....	10
Dėl teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje nepilnamečiam Sąjungos piliečiui, nuo gimimo gyvenančiam šioje valstybėje narėje, kurios pilietybės jis neturi, ir vienam iš tėvų, trečiosios valstybės piliečiui, kuriam suteiktos išimtinės šio vaiko globos teisės, tuo atveju, jeigu pagal nacionalinę arba tarptautinę teisę šie asmenys turi teisę gyventi minėtoje valstybėje narėje.....	11
ŽEMĖS ŪKIO POLITIKA	12
2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-134/15	12
Dėl laisvės užsiimti verslu, numatytos Pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnyje, ir jos ribojimą suponuojančios pareigos tinkamai ženklinti maisto produktus.....	12
Dėl maisto produktų ženklinimo pareigos vertinimo nediskriminavimo principo, numatyto SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, požiūriu.....	14
SOCIALINĖ POLITIKA	14
2016 m. birželio 14 d. sprendimas byloje C-308/14	14
Dėl teisės socialinių išmokų skyrimą ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams susieti su reikalavimu, kad šie atitiktų teisėto gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje sąlygas.....	15
Dėl sąlygos gyventi šalyje nustatymo nacionalinėje teisėje proporcingumo.....	15
2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-178/15	16

Dėl asmens teisės pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis, kurios sutapo su gydymo atostogomis, vėlesniu laikotarpiu	16
APMOKESTINIMAS	17
2016 m. birželio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje C-263/15	17
Dėl asmens vykdomos veiklos pripažinimo veikla, kuria siekiama nuolatinių pajamų apmokestinimo PVM tikslais, kai ši veikla yra tik papildoma	18
Dėl įsigyjant turtą panaudotų lėšų šaltinio reikšmės asmens teisei į pirkimo PVM atskaitą	18
2016 m. birželio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje C-355/14	19
Dėl momento, kada atsiranda prievolė apskaičiuoti akcizą, kai prekės jų įsigijimo momentu laikomos apmokestinamųjų prekių sandėlyje	20
Dėl atleidimo nuo akcizo sąlygų, kai tarpinis prekių įgijėjas nėra subjektas, kuriam suteikiama teisė šias prekes įsigyti be akcizo, bet tokią teisę turi galutinis vartotojas	20
2016 m. birželio 16 d. prejudicinis sprendimas byloje C-291/15	21
Dėl prielaidų taikyti kitus nei sandorio vertės prekių muitinės vertės nustatymo būdus, kai nėra nuginčytas deklaruotą prekių vertę patvirtinančių dokumentų autentiškumas	22
2016 m. birželio 22 d. prejudicinis sprendimas byloje C-267/15	23
Dėl vėlesnio įsigyto turto naudojimo aplinkybių reikšmės apmokestinamojo asmens teisei į šio turto pirkimo (įsigijimo) PVM atskaitą	23
Dėl turto pardavimo už mažesnę nei jo pasigaminimo (įsigijimo) kainą reikšmės sprendžiant klausimą dėl teisės atskaityti šio turto įsigijimo PVM	24
KONKURENCIJA	24
2016 m. birželio 9 d. sprendimas byloje C-616/13 P	24
Dėl horizontalaus susitarimo dėl kainų ar rinkų pasidalijimo sunkumo laipsnio nustatymo	25
Dėl teisės į gynybą pažeidimo vertinimo, atsižvelgiant į protingą procedūros Komisijoje laikotarpį ir proceso Bendrajame Teisme trukmę	25
LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS	26
2016 m. birželio 21 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas byloje C-15/15	26
Dėl reikalavimo sąskaitų faktūrų rekvizitus pateikti oficialiaja teritorijos, kurioje veikia įmonė, kalba ..	26
TABAKO KONTROLĖ	28
2016 m. gegužės 4 d. sprendimai bylose C-358/14, C-477/14, C-547/14	28
Dėl cigarečių su mentoliu draudimo	28
Dėl tabako gaminių etikečių ir pakuočių suvienodinimo	29
Dėl elektroninėms cigaretėms taikomos specialios tvarkos	29

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ESTT) procesinių sprendimų santraukos. Šis dokumentas yra skirtas informuoti. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo interneto svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>.

APLINKOS APSAUGA

2016 m. birželio 9 d. prejudicinis sprendimas byloje C-69/15

Nutrivet D.O.O.E.L. prieš Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo, iš dalies pakeisto 2013 m. kovo 20 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 255/2013 (toliau – Reglamentas Nr. 1013/2006), 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunkčio, 18 straipsnio 1 dalies a punkto ir 50 straipsnio išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Nutrivet D.O.O.E.L.* ir *Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség* (Nacionalinė aplinkos ir gamtos apsaugos generalinė inspekcija, toliau – Nacionalinė gamtos apsaugos inspekcija) ginčą dėl administracinių baudų, kurias pastaroji skyrė už atliekų vežimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus (1–2 punktai).

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: Vengrijos valdžios institucijoms 2013 m. spalio 15 ir 18 d. atlikus dviejų sunkvežimių su buvusios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos numeriais, kurie buvo pasirengę įvažiuoti į Vengrijos teritoriją, kontrolę paaiškėjo, kad jais buvo gabenamos atitinkamai 23,2 ir 21,8 tonos popieriaus atliekų, priskirtinų žaliajam sąrašui. Dėl kiekvieno iš šių krovinių buvo lydintysis dokumentas ir tarptautinis transporto priemonės važtaraštis (20 punktas). Nacionalinė gamtos apsaugos inspekcija konstatavo, kad dėl dviejų atliekų pervežimų lydintysis dokumentas neatitiko Reglamento Nr. 1013/2006 nuostatų tiek, kiek jo 2 ir 7 langelių turinys (importuotojas / gavėjas ir atliekų naudojimo įrenginys) neatitiko 11 langelio turinio (susijusios šalys / valstybės) ir tiek, kiek galutinės šių atliekų pristatymo vietos nebuvo galima tiksliai nustatyti. Per procedūrą, pradėtą prieš *Nutrivet*, ji bendradarbiavo su šia nacionaline gamtos apsaugos inspekcija, jai perduodama, be kita ko, naują lydintįjį dokumentą, pataisytą dėl kiekvieno krovinio, ir kitus dokumentus, skirtus pagrįsti informaciją, esančią šiame pataisytame dokumente. Iš šių dokumentų aiškiai matyti, kad krovinių gavėja ir galutinė paskirties vieta abiem atvejais yra *Hamburger Hungária* (24 punktas). 2013 m. spalio 30 d. sprendimais nacionalinė gamtos apsaugos inspekcija, remdamasi Įstatymu dėl atliekų, paskyrė *Nutrivet* baudas už pareigos, susijusios su atliekų valdymu, nevykdymu, ir įpareigojo šią bendrovę padengti su procedūra susijusias išlaidas. Ši institucija motyvavo savo sprendimus remdamasi tuo, kad, atsižvelgiant į tai, kas buvo konstatuota per administracinę procedūrą, nagrinėjami kroviniai buvo neteisėti, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1013/2006 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį¹ (25 punktas). Budapešto administracinių ir darbo bylų teismui pateiktame ieškinyje *Nutrivet* prašė, be kita ko, panaikinti minėtus sprendimus (26 punktas).

Šiomis aplinkybėmis minėtas teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

Dėl atliekų, skirtų jas perdirbti, vežimo pripažinimo neteisėtu, kai su šiuo vežimu susijusiame lydinčiame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija

Pirmuoju ir trečiuoju–penktuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar Reglamento Nr. 1013/2006 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį reikia aiškinti taip, kad atliekų, kaip antai nurodytos šio reglamento III priede, skirtų jas perdirbti, vežimas turi būti kvalifikuojamas neteisėtu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kai su šiuo vežimu susijusiame lydinčiame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija apie importuotoją (gavėją), panaudojimo įrenginį ir susijusias šalis (valstybes), ir ar šiam kvalifikavimui turi reikšmės teisinga šios informacijos nuoroda kituose dokumentuose, pateiktuose kompetentingoms institucijoms, siekis suklaidinti šias institucijas, minėtos informacijos reikšmė aplinkos apsaugai ir minėtų institucijų įgyvendinimas procedūrų, numatytų minėto reglamento 24 straipsnyje² (31 punktas).

¹ Pagal Reglamento Nr. 1013/2006 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį neteisėtas vežimas – tai bet koks atliekų vežimas, kuris, atsižvelgiant į 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatytą atliekų vežimą, yra atliekamas tokiu būdu, kuris iš esmės nenurodytas VII priedo dokumente.

² Reglamento Nr. 1013/2006 24 straipsnis „Neteisėtai vežamų atliekų atsiėmimas“.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad informacija, kuri turi būti privalomai nurodyta lydinčiajame dokumente, kiek tai susiję, be kita ko, su importuotoju (gavėju), panaudojimo įrenginiu ir susijusiomis šalimis (valstybėmis), leidžia užtikrinti tinkamą vežimo stebėjimą. Iš tiesų, ši informacija yra ne tik svarbi aplinkos apsaugai, bet būtina ir geram priežiūros ir kontrolės uždavinių vykdymui, siekiant išsaugoti, apsaugoti ir pagerinti aplinkos kokybę ir žmonių sveikatą (35 punktas). Iš to išplaukia, kad tuo atveju, kai lydinčiajame dokumente yra tokios rūšies klaidinga ar nenuosekli informacija, minėti priežiūros ir kontrolės uždaviniai negali būti užtikrinti remiantis Reglamentu Nr. 1013/2006, nes kompetentingos valdžios institucijos, tinkamai neinformuotos apie susijusio vežimo tvarką, negali užtikrinti tinkamo šio vežimo stebėjimo tam, kad būtų išvengta nuostolių aplinkai ir žmonių sveikatai kenksmingos veiklos (36 punktas).

Nustatyta, viena vertus, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų lydinčiųjų dokumentų 2 langelyje nurodoma ne bendrovė, kuriai pagrindinėje byloje nagrinėjamas atliekų vežimas iš tiesų skirtas, bet kita bendrovė, įsteigta kitoje valstybėje narėje. Kita vertus, vieno iš šių dokumentų 7 langelyje pastaroji bendrovė nurodyta kaip panaudojimo įrenginys, nors ji nėra įsisteigusi paskirties šalyje, nurodytoje šio dokumento 11 langelyje, t. y. Vengrijoje (37 punktas). Atsižvelgus į šias klaidas ir nenuoseklumą, konstatuota, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami lydinčiai dokumentai neleidžia savaime užtikrinti pagrindinėje byloje nagrinėjamų atliekų vežimo stebėjimo. Taigi šie atliekų vežimai turi būti laikomi neteisėtu vežimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1013/2006 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį (38 punktas). Daryta išvada, kad atliekų, kaip antai nurodytos šio reglamento III priede, skirtų panaudojimui, vežimas turi būti kvalifikuojamas neteisėtu, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį, jei lydinčiajame dokumente yra klaidingos ar nenuoseklios informacijos, kaip pateikta pagrindinėje byloje nagrinėjamuose lydinčiuosiuose dokumentuose, kiek tai susiję su importuotoju (gavėju), panaudojimo įrenginiu ir susijusiomis šalimis (valstybėmis) (39 punktas). Šios išvados nepaneigia tai, kad informacija, kurią nurodyti reikalaujama lydinčiajame dokumente, tinkamai pateikiama kituose kompetentingoms valdžios institucijoms prieinamuose dokumentuose. Be to, šiuo aspektu neturi reikšmės tyčios nebuvimas ir procedūrų, numatytų minėto reglamento 24 straipsnyje, nevykdymas (40 punktas).

Dėl galimybės tuo atveju, kai lydinčiajame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, skirti baudą, kurios pagrindinis dydis atitinka baudos dydį, taikomą už pareigos užpildyti šį dokumentą pažeidimą

Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiravosi, ar Reglamento Nr. 1013/2006 50 straipsnio 1 dalis, pagal kurią sankcijos, valstybių narių nustatomos už šio reglamento nuostatų pažeidimus, turi būti, be kita ko, proporcingos, aiškintina kaip draudžianti nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad tuo atveju, kai lydinčiajame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, skiriama bauda, kurios pagrindinis dydis atitinka baudos dydį, taikomą už pareigos užpildyti šį dokumentą pažeidimą (48 punktas).

Šiuo klausimu pažymėta, kad pagal Reglamento Nr. 1013/2006 50 straipsnio 1 dalį valstybės narės įpareigtos nustatyti „sankcijų, taikytinų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, taisykles <...>“ ir patikslinama, kad „šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir įtikinamos [atgrasančios]“. Konstatuota, kad minėtame reglamente nėra konkretnių taisyklių dėl minėtų nacionalinių sankcijų taikymo ir, be kita ko, nenurodytas aiškus kriterijus, kaip vertinti tokių sankcijų proporcingumą (49 punktas). Nurodyta, jog pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, nesant suderintų Sąjungos teisės aktų dėl sankcijų, taikomų nesilaikant šiais teisės aktais nustatytoje tvarkoje numatytų sąlygų, valstybės narės turi teisę pasirinkti, jų manymu, tinkamas sankcijas. Tačiau savo kompetenciją jos turi įgyvendinti laikydamosi Sąjungos teisės ir jos bendrųjų principų, taigi ir proporcingumo principo (50 punktas).

Nustatyta, jog šiuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamuose lydinčiuosiuose dokumentuose esančia klaidinga ir nenuosekli informacija pažeidžiamos Reglamento Nr. 1013/2006 nuostatos. Todėl tokiam pažeidimui iš principo gali būti taikoma tokia pati sankcija, kaip ir ta, kuri numatyta už pareigos užpildyti lydinčiąjį dokumentą pažeidimą (54 punktas). Tačiau, pagal Teisingumo Teismo praktiką paskyrimas baudos, kuria nubaudžiama už atliekų vežimą, dėl kurio lydinčiajame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, kurios dydis atitinka baudos, taikomos už pareigos užpildyti šį dokumentą pažeidimą, dydį, laikomas proporcingu, jei padaryto pažeidimo aplinkybės leidžia konstatuoti, kad tai vienodo sunkumo

pažeidimai atsižvelgiant į riziką, kuri kyla aplinkos apsaugai ir žmonių sveikatai, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (šiuo klausimu žr. 2015 m. lapkričio 26 d. sprendimo *Total Waste Recycling*, C-487/14, EU:C:2015:780, 54 ir 56 punktus) (55 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

1. 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo, iš dalies pakeisto 2013 m. kovo 20 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 255/2013, 2 straipsnio 35 dalies g punkto iii papunktį reikia aiškinti taip, kad atliekų, kaip antai nurodytos šio reglamento III priede, skirtų jas panaudoti, vežimas turi būti kvalifikuojamas neteisėtu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kai su šiuo vežimu susijusiame dokumente, nurodytame to paties reglamento VII priede, pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamuose lydinčiuosiuose dokumentuose esanti informacija, kiek tai susiję su importuotoju (gavėju), panaudojimo įrenginiu ir susijusiomis šalimis (valstybėmis), neatsižvelgiant į tai, kad ši informacija tinkamai nurodoma kituose kompetentingoms valdžios institucijoms pateiktuose dokumentuose, į siekį suklaidinti šias institucijas ir į tai, kad minėtos institucijos įgyvendina procedūras, numatytas to paties reglamento 24 straipsnyje.

2. Reglamento Nr. 1013/2006, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 255/2013, 50 straipsnio 1 dalis, pagal kurią sankcijos, valstybės narės nustatomos už šio reglamento nuostatų pažeidimus, turi būti proporcingos, aiškintina taip, kad už atliekų vežimą, dėl kurio to paties reglamento VII priede nurodytame lydinčiame dokumente pateikiama klaidinga ar nenuosekli informacija, iš principo gali būti skiriama bauda, kurios dydis atitinka baudos, paskirtos už pareigos užpildyti šį dokumentą pažeidimą, dydį. Atlikdamas tokios sankcijos proporcingumo kontrolę, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi ypač atsižvelgti į riziką, kurią gali sukelti minėtas pažeidimas aplinkos apsaugos ir žmonių sveikatos srityje.

[Prieiga internete](#)

2016 m. birželio 14 d. didžiosios kolegijos sprendimas byloje C-361/14 P *Europos Komisija prieš Peter McBride ir kt.*

Savo apeliaciniu skundu Europos Komisija prašė panaikinti 2014 m. gegužės 13 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *McBride ir kt. / Komisija* (T-458/10–T-467/10 ir T-471/10), kuriuo minėtas teismas panaikino 2010 m. liepos 13 d. Komisijos sprendimus (toliau – ginčijami sprendimai), kuriais buvo atmestas Airijos prašymas nustatyti didesnius IV daugiametės orientavimo programos tikslus (toliau – DOP IV), įvertinant saugumo pagerinimus McBride ir kt. laivuose (1 punktas).

Nustatyta, kad nuo 2001 m. lapkričio 1 d. iki gruodžio 14 d. McBride ir kt. Airijos jūreivystės ir natūralių išteklių departamentui (toliau – Departamentas) pateikė prašymus padidinti jiems priklausančių žvejybos laivų pajėgumą dėl pagerinimų saugos srityje pagal Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį³ (9 punktas). Grįsdamas šiuos prašymus Departamentas 2001 m. gruodžio 14 d. laišku paprašė Komisijos pagal Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalį padidinti Airijos laivyno kompleksinį segmentą (toliau – pirminis prašymas) (10 punktas). 2003 m. balandžio 4 d. Komisija priėmė sprendimą 2003/245/EB, kuriuo iš esmės buvo atmestas pirminis prašymas (toliau – pirminis sprendimas); šis sprendimas buvo grįstas Sprendimo 97/413 4 straipsniu ir Reglamento Nr. 2792/1999⁴ 6 straipsniu (11–12 punktai). Dėl pirminio sprendimo buvo pateikti keli ieškiniai dėl panaikinimo, o dėl jų priimtas 2006 m. birželio 13 d. Bendrojo Teismo sprendimas, kuriuo dėl dalies laivų panaikintas pirminis sprendimas, nustačius, kad Komisija taikė

³ 1997 m. birželio 26 d. Tarybos sprendimo 97/413/EB dėl Bendrijos žuvininkystės sektoriaus restruktūrizavimo tikslų ir išsamių taisyklių laikotarpiu nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d., siekiant išteklių ir jų naudojimo tausios pusiausvyros (OL L 175, 1997, p. 27), 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Valstybėms narėms skirtose daugiametėse orientavimo programose pajėgumų padidinimas, išskirtinai susijęs su pagerinimu saugos srityje, kiekvienu konkrečiu atveju pagrindžia laivyno segmentų didesnių tikslų nustatymą, jei dėl to nepadidėja atitinkamų laivų žvejybos pastangos.“

⁴ 1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2792/1999, nustatantis išsamias Bendrijos struktūrinės paramos žuvininkystės sektoriui taisykles ir tvarką (OL L 337, 1999, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 4 t., p. 179).

galiojančiuose teisės aktuose nenumatytus kriterijus (13 punktas). Teisingumo Teismas 2008 m. balandžio 17 d. sprendimu dėl tų pačių priežasčių panaikino pirminį sprendimą ir dėl kitų laivų (14 punktas). Po tam tikrų procedūrų ginčijamais sprendimais Komisija dar kartą atmetė prašymą dėl McBride ir kt. laivų (17 punktas). Komisija ginčijamuose sprendimuose, be kita ko, nurodė, kad nebėra jų konkretaus teisinio pagrindo, nes Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis buvo panaikinta Sprendimo 2002/70⁵ 1 straipsnio 3 punktu ir ši nuostata nebuvo pakeista lygiaverte nuostata. Todėl ji pažymėjo, kad buvo priversta priimti sprendimą *ad hoc*, taikydama materialines normas, galiojusias pateikiant pirminį prašymą (18 punktas).

Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisija nebuvo kompetentinga priimti ginčijamus sprendimus (21 punktas).

Dėl Komisijos kompetencijos priimti naujus sprendimus, kai teisinis pagrindas, leidžiantis Komisijai priimti sprendimą buvo panaikintas ir nebuvo pakeistas kita lygiaverte ar pereinamojo laikotarpio nuostata

Pasisakydamas dėl Komisijos argumentų, susijusių su jai pagal SESV 266 straipsnį tenkančia pareiga, Teisingumo Teismas priminė, kad pagal šį straipsnį institucija, kurios aktas panaikinamas, privalo imtis priemonių Teisingumo Teismo sprendimui, kuriuo panaikinamas šis aktas, įvykdyti (35 punktas). Vis dėlto prieš institucijai, kurios aktas panaikinamas, imantis tokių priemonių kyla klausimas dėl šios institucijos kompetencijos, nes Sąjungos institucijos gali veikti tik neperžengdamos suteiktos kompetencijos ribų (36 punktas). Kadangi Sprendimas 97/413 ir Reglamento Nr. 2792/1999 6 straipsnis, kuriais remiantis Komisija įgaliota nagrinėti prašymus padidinti talpą, skirtą saugai pagerinti, ir priimti dėl jų sprendimus, buvo panaikinti ir jokia nuostata, net pereinamojo laikotarpio, neįgalino Komisijos priimti naujų sprendimų, Sąjungos teisinėje sistemoje nebeliko tinkamo teisinio pagrindo, leidžiančio Komisijai priimti ginčijamus sprendimus (37 punktas). Be to, iš SESV 266 straipsnio kylanti pareiga veikti nėra Komisijos kompetencijos šaltinis ir neleidžia šiai institucijai remtis teisiniu pagrindu, kuris iki akto priėmimo buvo panaikintas (38 punktas).

ESTT pažymėjo, jog iš tikrųjų, nors Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis, kuri galiojo pateikiant pirminį prašymą, nepaisant jos panaikinimo nuo 2002 m. sausio 1 d., šiam prašymui ir toliau buvo taikoma kaip materialinė norma, nustatanti leidimo padidinti žvejybos laivų talpą kriterijus, priimant ginčijamus sprendimus nebuvo jokios galiojančios nuostatos, kuri Komisijai būtų tokio priėmimo teisinis pagrindas. Iš tikrųjų Reglamento Nr. 2792/1999 6 straipsnio 2 dalis, kuri pateikiant pirminį prašymą buvo teisinis pagrindas, leidžiantis Komisijai priimti sprendimą dėl tokio prašymo, buvo panaikinta nuo 2003 m. sausio 1 d. ir nebuvo pakeista kita lygiaverte ar pereinamojo laikotarpio nuostata, suteikiančia Komisijai tokį teisinį pagrindą (42 punktas). Be to, kadangi procedūrinės normos, susijusios su Sprendimo 97/413 taikymu, įtvirtintos šio sprendimo 10 straipsnyje ir Reglamento Nr. 2792/1999 6 straipsnyje, nebegaliojo priimant ginčijamus sprendimus, Komisija taikė *ad hoc* procedūrą, kuri nebuvo pagrįsta jokiais tuo metu galiojusiomis nuostatomis (43 punktas).

Konstatuota, jog Bendrasis Teismas pagrįstai nurodė, kad pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, jog bet kurio akto, kuriuo sukeliama teisinių pasekmių, privalomoji galia būtų pagrįsta ES teisės nuostata, kuri turi būti aiškiai nurodyta kaip teisinis pagrindas ir kurioje nurodyta, kokia teisine forma turi būti priimtas aktas (47 punktas). Be to, priešingai, nei tvirtina Komisija, Sąjungos teisės veiksmingumo principas negali būti suprantamas taip, jog tam, kad ji galėtų vykdyti savo pareigas pagal SESV 266 straipsnį, Sprendimo 97/413 4 straipsnio 2 dalis turi būti laikoma numanomą teisiniu pagrindu, kuris ją įgalioja priimti sprendimą dėl pirminio prašymo (50 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė:

1. Atmesti apeliacinį skundą.
2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

[Prieiga internete](#)

⁵ 2002 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimas 2002/70/EB, iš dalies keičiantis Sprendimą 97/413 (OL L 31, 2002, p. 77).

UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS

**2016 m. birželio 7 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas byloje C-47/15
Sélina Affum prieš Préfet du Pas-de-Calais ir Procureur général de la Cour d'appel de Douai**

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98) (toliau – ir Direktyva 2008/115) išaiškinimo, nagrinėjant Sélina Affum ginčą su *préfet du Pas-de-Calais* (Pa de Kalė (Prancūzija) prefektas) ir *procureur général de la cour d'appel de Douai* (Duė (Prancūzija) apeliacinio teismo generalinis prokuroras) dėl neteisėto S. Affum atvykimo į Prancūzijos teritoriją ir jos administracinio sulaikymo pratęsimo (1–2 punktai).

2013 m. kovo 22 d. Ganos pilietė S. Affum buvo patikrinta Prancūzijos policijos pareigūnų Coquelles (Prancūzija) prie įvažiavimo į Lamanšo tunelį, kai važiuo autobusu iš Gento (Belgija) į Londoną (Jungtinė Karalystė). Pateikusi Belgijos pasą su trečiojo asmens nuotrauka ir vardu ir neturėdama jokie kito jos vardu išduoto asmens tapatybės ar kelionės dokumento, ji buvo sulaikyta už neteisėtą atvykimą į Prancūzijos teritoriją (35–36 punktai).

Atsakingas Pa de Kalė prefektas nusprendė perduoti S. Affum Belgijos valdžios institucijoms, kad pagal 1964 m. balandžio 16 d. susitarimą dėl Prancūzijos ir Benilukso valstybių teritorijos bendrame pasienyje sulaikytų asmenų perėmimo būtų taikoma jos readmisija. Pa de Kalė prefektas nurodė skirti S. Affum penkių dienų administracinį sulaikymą ne įkalinimo įstaigoje, skaičiuojant nuo jos laikino sulaikymo pabaigos, kol ji bus išsiųsta. Po penkių dienų prefektas kreipėsi į Lilio (Prancūzija) *Tribunal de grande instance* laisvių ir sulaikymo klausimus sprendžiantį teisėją, kad šis pratęstų minėtą sulaikymą, kol bus gautas Belgijos institucijų atsakymas į prefekto prašymą dėl readmisijos. Teisėjas patenkino Pa de Kalė prefekto prašymą ir pratęsė S. Affum administracinį sulaikymą maksimaliam 20 dienų terminui. Kilus ginčui dėl šios nutarties teisėtumo, *Cour de cassation* (Prancūzija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus (37–43 punktai).

Dėl trečiosios šalies piliečio vykimo per valstybę narę tranzitu vertinimo, kai asmuo neatitinka atvykimo į šią šalį, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, jog ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje, ir 3 straipsnio 2 punktas, pagal kurį „neteisėtas buvimas“ – trečiosios šalies piliečio, kuris, neatitinka arba nebeatitinka Šengeno sienų kodekso 5 straipsnyje nustatytų atvykimo sąlygų ar kitų atvykimo, buvimo ar gyvenimo toje valstybėje narėje sąlygų, buvimas valstybės narės teritorijoje, turi būti aiškinami taip, kad trečiosios šalies pilietis laikomas neteisėtai esančiu valstybės narės teritorijoje ir todėl patenka į šios direktyvos taikymo sritį, jei šis asmuo neatitinka atvykimo į šalį, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų ir vyksta per šią valstybę narę tranzitu kaip autobuso, vykstančio iš kitos valstybės narės, priklausančios Šengeno erdvei, į trečiąją valstybę narę, nepriklausančią šiai erdvei, keleivis (45 punktas).

Teisingumo Teismas, aiškindamas aktualius Direktyvos 2008/115 punktus, pažymėjo, kad bet kuris trečiosios šalies pilietis, kuris yra valstybės narės teritorijoje, bet neatitinka atvykimo į ją, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų, vien dėl šios aplinkybės joje yra neteisėtai, ir tokiam buvimui netaikoma minimalios trukmės ar ketinimo pasilikti šioje teritorijoje sąlyga. Be to, buvimo šalyje laikinai ar dėl tranzito nėra ir tarp Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalyje išvardytų pagrindų, kuriais remdamosi valstybės narės gali nuspręsti, kad neteisėtai jose esančiam trečiosios šalies piliečiui ši direktyva netaikoma. Kadangi trečiosios šalies pilietis, kuris per valstybės narės teritoriją keliauja autobusu, nesilaikydamas atvykimo į ją, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų, vis dėlto yra jos teritorijoje, jis šioje valstybėje yra neteisėtai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 2 punktą, ir pagal šios direktyvos 2 straipsnį patenka į jos taikymo sritį (48–49 punktai).

Dėl trečiosios šalies piliečio, kuriam Direktyvoje 2008/115 nustatyta grąžinimo procedūra dar nepritaikyta, baudimo laisvės atėmimo bausme už neteisėtą atvykimą

Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos Teismas nusprendė nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar Direktyva 2008/115 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie valstybės narės teisės aktai, kuriais už trečiosios šalies piliečio, kuriam šioje direktyvoje nustatyta grąžinimo procedūra dar nepritaikyta, neteisėtą atvykimą baudžiama laisvės atėmimo bausme, net jeigu šį pilietį pagal susitarimus ar nuostatas, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, gali priimti atgal kita valstybė narė (51 punktą).

Teismas sprendė, jog dėl tų pačių priežasčių, kurias Teisingumo Teismas išdėstė sprendime *Achughbaban*, C-329/11, EU:C:2011:807, valstybės narės negali vien už neteisėtą atvykimą, dėl kurio buvimas šalyje tampa neteisėtas, skirti laisvės atėmimo bausmės trečiųjų šalių piliečiams, dėl kurių Direktyvoje 2008/115 nustatyta grąžinimo procedūra dar neužbaigta, nes toks įkalinimas gali tapti kliūtimi taikyti šią procedūrą ir dėl jo grąžinimas gali užsitęsti, o dėl to būtų pakenkta šios direktyvos veiksmingumui (61–63 punktai). Tačiau Teismas pabrėžė, kad pagal Direktyvą 2008/115 valstybėms narėms neatimta galimybė laisvės atėmimo bausmę skirti už kitų nusikalstamų veikų, susijusių ne su neteisėtu atvykimu, padarymą, įskaitant atvejus, kai minėta procedūra dar nėra baigta (65 punktas).

Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, jog valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos trečiųjų šalių piliečiams, kuriems atsisakyta leisti atvykti pagal Šengeno sienų kodekso 13 straipsnį arba kuriuos kompetentingos institucijos sulaukė ar suėmė dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo sausuma, jūra ar oru, ir kurie po to nėra gavę leidimo ar teisės būti toje valstybėje narėje. Teismas dėl to, jog S. Affum buvo sulaukta ir suimta ne tuo metu, kai atvyko į Prancūzijos teritoriją, kirsdama vidaus sieną, bet kai bandė išvykti iš šios teritorijos ir Šengeno erdvės per Lamanšo tunelį, pažymėjo, kad bet kuriuo atveju, vadovaujantis Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalies a punktu, dėl šios aplinkybės minėta direktyva šiai neteisėtai šalyje esančiai trečiosios šalies pilietei negali būti netaikoma (78 punktas).

Konstatuota, kad pagal Direktyvos 2008/115 tekstą ir struktūrą neteisėtai šalyje esančiam trečiosios šalies piliečiui, kurį pagal susitarimą ar nuostatas, kaip tai suprantama pagal direktyvos 6 straipsnio 3 dalį (valstybės narės gali nepriimti sprendimo grąžinti jų teritorijoje neteisėtai esantį trečiosios šalies pilietį, jei atitinkamą trečiosios šalies pilietį priima atgal kita valstybė narė pagal šios direktyvos įsigaliojimo dieną galiojančius dvišalius susitarimus ar nuostatas. Tuo atveju valstybė narė, kuri priima atgal atitinkamą trečiosios šalies pilietį, taiko 1 dalį), priima atgal kita valstybė narė nei ta, kurioje jis buvo sulauktytas, ir toliau taikoma ši direktyva, ir valstybė narė, kuri, vadovaudamasi šia nuostata, nusprendžia perduoti šį pilietį kitai valstybei narei, veikia laikydamasi šioje direktyvoje nustatytų bendrų standartų ir tvarkos (86 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė:

1. 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse 2 straipsnio 1 dalis ir 3 straipsnio 2 punktas turi būti aiškinami taip, kad trečiosios šalies pilietis laikomas neteisėtai esančiu valstybės narės teritorijoje ir todėl patenka į šios direktyvos taikymo sritį, jei jis neatitinka atvykimo į šalį, buvimo ar gyvenimo joje sąlygų ir vyksta per šią valstybę narę tranzitu kaip autobuso, vykstančio iš kitos valstybės narės, priklausančios Šengeno erdvei, į trečiąją valstybę narę, nepriklausančią šiai erdvei, keleivis.

2. Direktyva 2008/115 turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias vien už neteisėtą atvykimą kertant vidaus sieną, dėl kurio neteisėtas tampa ir buvimas šalyje, trečiosios šalies piliečiui, dėl kurio šioje direktyvoje nustatyta grąžinimo procedūra dar neužbaigta, gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė.

Šis aiškinimas taip pat taikytinas, jeigu atitinkamą pilietį pagal susitarimą ar nuostatas, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, gali priimti atgal kita valstybė narė.

[Prieiga internete](#)

2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-115/15 Secretary of State for the Home Department prieš NA

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos (toliau – SESV) 20 ir 21 straipsnių, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir

panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46, ir klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), (toliau – ir Direktyva 2004/38) 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punkto ir 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, 1968, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15) (toliau – ir Reglamentas Nr. 1612/68) 12 straipsnio išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Secretary of State for the Home Department (vidaus reikalų ministras) ir Pakistano pilietės N. A. ginčą dėl jos teisės gyventi Jungtinėje Karalystėje (1–2 punktai).

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: N. A. yra Pakistano pilietė; 2003 m. rugsėjo mėn. ji susituokė su Vokietijos piliečiu K. A. ir 2004 m. kovo mėn. sutuoktiniai persikėlė į Jungtinę Karalystę. Vėliau N. A. kelis kartus patyrė smurtą šeimoje. 2006 m. spalio mėn. K. A. išvyko iš bendrų namų, o 2006 m. gruodžio mėn. išvyko iš Jungtinės Karalystės, kurioje prieš tai dirbo. Sutuoktiniai turi dvi dukteris – M. A. ir I. A., kurios gimė Jungtinėje Karalystėje ir joje mokosi. Dukterys turi Vokietijos pilietybę. Procesas dėl santuokos nutraukimo Jungtinėje Karalystėje buvo užbaigtas 2009 m. rugpjūčio 4 d. N. A. buvo suteiktos abiejų vaikų išimtinės globos teisės. Vidaus reikalų ministras sprendime, priimtame išnagrinėjus N. A. pateiktą prašymą suteikti teisę nuolat gyventi Jungtinėje Karalystėje, nusprendė, kad N. A. neturi teisės gyventi Jungtinėje Karalystėje (15–22 punktai). Kilus ginčams dėl minėto sprendimo teismuose, apeliacinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

Dėl galimybės trečiosios valstybės piliečiui, nutraukusiam santuoką su Sąjungos piliečiu, kurio smurtą patyrė santuokoje, išsaugoti teisę gyventi priimančioje valstybėje narėje, kai teismo procesas dėl santuokos nutraukimo pradėtas po to, kai sutuoktinis, Sąjungos pilietis, išvyko iš šios valstybės narės

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad trečiosios valstybės pilietis, nutraukęs santuoką su Sąjungos piliečiu, kurio smurtą patyrė santuokoje, gali išsaugoti teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje pagal šią nuostatą, jeigu santuoka nutraukta po to, kai sutuoktinis, Sąjungos pilietis, išvyko iš šios valstybės narės (31 punktas).

Pagal Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktą santuokos nutraukimas nelemia Sąjungos piliečio šeimos narių, kurie nėra valstybės narės piliečiai, teisės gyventi šalyje netekimo, jei „tai apsprendė [lėmė] ypač sunkios aplinkybės, pvz., smurtas šeimoje, išlaikant santuoką arba registruotą partnerystę“ (32 punktas).

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies formuluotę, kontekstą ir tikslą, šios nuostatos įgyvendinimas, įskaitant Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punkte nustatytą teisę, priklauso nuo atitinkamų asmenų santuokos nutraukimo (48 punktas). Teismas įvertino, kad tokiu atveju, kai trečiosios valstybės pilietis santuokoje patyrė Sąjungos piliečio, su kuriuo santuoką nutraukė, smurtą, Sąjungos pilietis turi gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, kaip numatyta Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje, iki proceso dėl santuokos nutraukimo pradžios dienos, kad minėtas trečiosios valstybės pilietis galėtų remtis šios direktyvos 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktu (49–50 punktai).

Dėl vaiko ir vieno iš tėvų, trečiosios valstybės piliečio, turinčio išimtinės vaiko globos teises, teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, kai kitas iš tėvų yra Sąjungos pilietis ir dirbo šioje valstybėje narėje, tačiau išvyko iš jos prieš vaikui pradėdant joje mokytis

Kitu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad vaikas ir vienas iš tėvų, trečiosios valstybės pilietis, turintis išimtinės vaiko globos teises, pagal šią nuostatą turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, jeigu, kaip yra pagrindinėje byloje, kitas iš tėvų yra Sąjungos pilietis ir dirbo šioje valstybėje narėje, tačiau išvyko iš jos prieš vaikui pradėdant joje mokytis (52 punktas).

Pagal Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį valstybės narės piliečio, dirbančio arba dirbusio kitos valstybės narės teritorijoje, vaikai turi būti priimti į tos valstybės narės bendrojo lavinimo, amatų ir profesines mokyklas tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės narės piliečiai, jeigu vaikai gyvena šios valstybės teritorijoje (53 punktas).

Teisingumo Teismas, apžvelgęs savo praktiką, pažymėjo, kad pagal Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį nereikalaujama, kad tam, jog vaikas galėtų pasinaudoti šioje nuostatoje numatyta teise, vienas iš tėvų, buvęs darbuotojas migrantas, tuo metu, kai vaikas pradeda mokytis, vis dar gyventų priimančiojoje valstybėje narėje ar liktų gyventi šioje valstybėje narėje, kol vaikas mokosi (54–59 punktai). Tokiomis aplinkybėmis konstatuota, kad buvusio darbuotojo migranto vaikas, kuris nuo gimimo gyvena priimančiojoje valstybėje narėje, turi teisę, pirma, pradėti mokytis arba tęsti mokslus šioje valstybėje narėje pagal Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį ir, antra, dėl to turi ta pačia nuostata grindžiamą teisę gyventi šalyje. Tai, ar tuo metu, kai vaikas pradėjo mokytis, vienas iš tėvų, buvęs darbuotojas migrantas, gyvena minėtoje valstybėje narėje, šiuo požiūriu neturi jokios reikšmės (63 punktas).

Teismas priminė, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką teisė lankyti švietimo įstaigą apima darbuotojo migranto arba buvusio darbuotojo migranto vaiko savarankišką teisę gyventi šalyje, kai šis vaikas pageidauja mokytis priimančiojoje valstybėje narėje, ir vieno iš tėvų, kuris faktiškai rūpinasi šiuo vaiku, analogišką teisę gyventi toje valstybėje narėje (žr. sprendimo *Hadj Ahmed*, C–45/12, EU:C:2013:390, 46 punktą). Teismas konstatavo, kad, kai vaikai pagal Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį turi teisę tęsti mokslus priimančiojoje valstybėje narėje, nors jais besirūpinantys tėvai gali netekti teisės gyventi šalyje, atsisakius tokiems tėvams suteikti galimybę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, kol jų vaikai mokosi, šie galėtų netekti Sąjungos teisės aktų leidėjo jiems pripažintos teisės (šiuo klausimu žr. sprendimo *Baumbast ir R*, C–413/99, EU:C:2002:493, 71 punktą) (64–65 punktai). N. A. suteiktos išimtinės vaikų globos teisės ir ji faktiškai rūpinasi M. A. ir I. A., todėl ji taip pat turi teisę gyventi šalyje pagal Reglamento Nr. 1612/68 12 straipsnį (66–67 punktai).

Dėl teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje nepilnamečiam Sąjungos piliečiui, nuo gimimo gyvenančiam šioje valstybėje narėje, kurios pilietybės jis neturi, ir vienam iš tėvų, trečiosios valstybės piliečiui, kuriam suteiktos išimtinės šio vaiko globos teisės, tuo atveju, jeigu pagal nacionalinę arba tarptautinę teisę šie asmenys turi teisę gyventi minėtoje valstybėje narėje

Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos Teismas nagrinėjo kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar SESV 20 ir (arba) 21 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos teisė gyventi priimančiojoje valstybėje narėje suteikiama ir nepilnamečiam Sąjungos piliečiui, nuo gimimo gyvenančiam šioje valstybėje narėje, kurios pilietybės jis neturi, ir vienam iš tėvų, trečiosios valstybės piliečiui, kuriam suteiktos išimtinės šio vaiko globos teisės, jeigu pagal nacionalinę arba tarptautinę teisę šie asmenys turi teisę gyventi minėtoje valstybėje narėje (69 punktas).

Teismas priminė, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką SESV 20 straipsniu kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, yra suteikiamas Sąjungos piliečio statusas; jis valstybių narių piliečiams yra pagrindinis statusas (70 punktas). Šiuo aspektu Teismas taip pat pažymėjo, kad pirmoji sąlyga, būtina norint pasinaudoti teise gyventi priimančiojoje valstybėje narėje pagal SESV 20 straipsnį, kaip Teisingumo Teismas išaiškino sprendime *Ruiz Zambrano*, C–34/09, EU:C:2011:124, yra tai, kad atitinkamas asmuo neturi teisės gyventi šioje valstybėje narėje pagal Sąjungos antrinę teisę, kas byloje aptariamam atveju nebuvo įvykdyta (74 punktas).

Dėl SESV 21 straipsnio primintina, kad pagal šią nuostatą teisė gyventi valstybių narių teritorijoje suteikiama kiekvienam Sąjungos piliečiui, laikantis „Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų“ (75 punktas). Teismas pažymėjo, kad jeigu M. A. ir I. A. atitinka Direktyvoje 2004/38, pirmiausia jos 7 straipsnio 1 dalyje, nustatytas sąlygas pačios arba dėl savo motinos (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), pagal SESV 21 straipsnį ir Direktyvą 2004/38 kaip Vokietijos pilietės jos turi teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje (78 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendė:

1. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktą reikia aiškinti taip, kad trečiosios valstybės pilietis, nutraukęs santuoką su Sąjungos piliečiu, kurio smurtą patyrė santuokoje, negali išsaugoti teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje

pagal šią nuostatą, jeigu teismo procesas dėl santuokos nutraukimo pradėtas po to, kai sutuoktinis, Sąjungos pilietis, išvyko iš šios valstybės narės.

2. 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad vaikas ir vienas iš tėvų, trečiosios valstybės pilietis, turintis išimtinės vaiko globos teises, pagal šią nuostatą turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, jeigu, kaip yra pagrindinėje byloje, kitas iš tėvų yra Sąjungos pilietis ir dirbo šioje valstybėje narėje, tačiau išvyko iš jos prieš vaikui pradėdant joje mokytis.

3. SESV 20 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį teisė gyventi priimančiojoje valstybėje narėje nesuteikiama nei nepilnamečiam Sąjungos piliečiui, nuo gimimo gyvenančiam šioje valstybėje narėje, kurios pilietybės jis neturi, nei vienam iš tėvų, trečiosios valstybės piliečiui, kuriam suteiktos išimtinės šio vaiko globos teisės, jeigu šie asmenys turi teisę gyventi minėtoje valstybėje narėje pagal Sąjungos antrinės teisės nuostatą.

SESV 21 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį minėtas nepilnametis Sąjungos pilietis turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje, jeigu atitinka Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas; tai patikrinti turi nacionalinis teismas. Tokiu atveju pagal tą pačią nuostatą vienas iš tėvų, faktiškai besirūpinantis vaiku, gali kartu su juo gyventi priimančiojoje valstybėje narėje.

[Prieiga internete](#)

ŽEMĖS ŪKIO POLITIKA

2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-134/15 *Lidl GmbH & Co. KG prieš Freistaat Sachsen*

Pagrindinėje byloje ginčas, kurį nagrinėdamas nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, kilo tarp mažmeninės prekybos įmonės *Lidl GmbH & Co. KG* ir *Freistaat Sachsen* (Saksonijos federalinė žemė, Vokietija) dėl pareigos prekiaujant mažmenomis šviežia fasuota paukštiena ant pakuotės ar prie jos pritvirtintoje etiketėje nurodyti visą kainą ir svorio vieneto kainą (toliau – ženklinimo pareiga) (2 punktas). Atlikusi įvairius patikrinimus, *Sächsische Landesanstalt für Landwirtschaft* (Saksonijos žemės ūkio žinyba, Vokietija), tapusi *Sächsische Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie* (Saksonijos aplinkos, žemės ūkio ir geologijos tarnyba, Vokietija), nustatė, kad *Lidl GmbH & Co. KG* priklausančiose parduotuvėse parduodamos šviežios fasuotos paukštienos kaina nenurodoma tiesiogiai ant šio produkto pakuotės ar prie jos pritvirtintoje etiketėje, o kaina nurodoma prie lentynų pritvirtintose etiketėse. Minėta tarnyba nurodė, jog dėl tokios praktikos pažeistas atliekant patikrinimus galiojusio 1990 m. birželio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1906/90 dėl tam tikrų prekybos paukštiena standartų (toliau – Reglamentas 1906/90) 5 straipsnio 3 dalies b punktas (16–17 punktai). *Lidl* pateikė skundą teismui, reikalaujama nustatyti, kad jos kainų nurodymo praktika nepažeidė 2008 m. birželio 16 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 543/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 dėl tam tikrų prekybos paukštiena standartų įgyvendinimo taisyklės (toliau – Reglamentas 543/2008), 5 straipsnio 4 dalies b punkto, kurio turinys identiškas Reglamentas 1906/90 5 straipsnio 3 dalies b punktui, nuostatų. *Lidl* iš esmės teigė, kad šios nuostatos yra „neveiksmingos“, nes jomis neproporcingai varžoma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 15 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalimi, apibrėžta laisvė užsiimti profesine veikla (18 punktas).

Šiomis aplinkybėmis *Sächsisches Obergerverwaltungsgericht* (Saksonijos aukštesnysis administracinis teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- ar Reglamentas 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punktas, kuriame numatyta ženklinimo pareiga, galioja, atsižvelgiant į Chartijos 15 straipsnio 1 dalį ir 16 straipsnį;
- ar Reglamentas 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punktas galioja, atsižvelgiant į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą nediskriminavimo principą (18 punktas).

Dėl laisvės užsiimti verslu, numatytos Pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnyje, ir jos ribojimą suponuojančios pareigos tinkamai ženklinti maisto produktus

Teisingumo Teismas, patikslindamas nacionalinio teismo pateiktą klausimą, nurodė, kad nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir šalys pagrindinėje byloje mano, jog ženklavimo pareigos galiojimą reikia vertinti, atsižvelgiant į Chartijos 15 straipsnio 1 dalį ir 16 straipsnį, kurių pirmasis susijęs su laisve užsiimti profesine veikla ir teise į darbą, o antrasis – su laisve užsiimti verslu, konstatuotina, kad ženklavimo pareiga nėra ribojama asmenų turima galimybe „užsiimti laisvai pasirinkta profesija“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 15 straipsnį. Tačiau ženklavimo pareiga gali riboti Chartijos 16 straipsnyje įtvirtintą laisvę užsiimti verslu (26 punktas).

Teisė laisvai užsiimti verslu apima, be kita ko, bet kokios įmonės teisę laisvai disponuoti turimais ekonominiais, techniniais ir finansiniais ištekliais, neperžengiant už savo veiksmus prisiimtos atsakomybės ribų (žr. 2014 m. kovo 27 d. sprendimo *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, 49 punktą). Chartijos 16 straipsniu suteikiama apsauga taip pat apima laisvę užsiimti ekonomine ar komercine veikla, laisvę sudaryti sutartis ir laisvą konkurenciją (žr. 2013 m. sausio 22 d. sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 42 punktą ir 2013 m. spalio 17 d. sprendimo *Schaible*, C-101/12, EU:C:2013:661, 25 punktą). (27–28 punktai). Reglamento Nr. 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punkte numatyta ženklavimo pareiga gali apriboti šią laisvę užsiimti verslu tiek, kiek tokia pareiga asmeniui nustatomas spaudimas, apribojantis laisvą turimų išteklių naudojimą, nes šiuo draudimu įpareigojama imtis priemonių, kurios gali būti susijusios su didelėmis to asmens išlaidomis ir turėti reikšmingą įtaką jo veiklos organizavimui (žr. 2014 m. kovo 27 d. sprendimo *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, 50 punktą). Vis dėlto laisvė užsiimti verslu nėra absoliuti ir turi būti vertinama, atsižvelgiant į jos socialinę funkciją (žr. 2012 m. rugsėjo 6 d. sprendimo *Deutsches Weintor*, C-544/10, EU:C:2012:526, 54 punktą ir 2013 m. sausio 22 d. sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 45 punktą). Todėl apribojimais naudotis šia laisve gali būti nustatyti, jeigu pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, viena vertus, jie numatyti įstatymo ir nekeičia minėtos laisvės esmės ir, kita vertus, laikantis proporcingumo principo, jie yra būtini ir tikrai atitinka Europos Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba yra reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti (29–31 punktai).

Atsižvelgdamas į tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja tik dėl tokios priemonės proporcingumo, Teisingumo Teismas nurodė, kad kiek tai susiję, pirma, su nagrinėjamų Sąjungos teisės aktų tikslais, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1906/90 2 konstatuojamosios dalies, prekybos standartai paukštienos srityje padeda gerinti paukštienos kokybę ir palengvinti jos pardavimą, atsižvelgiant į gamintojų, prekybininkų ir vartotojų interesus. Be to, šio reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiamas suinteresuotumas suteikti vartotojams kuo išsamesnę informaciją, susijusią pirmiausia su ženklavimu, reklama, nuorodomis apie naudojamus šaldymo būdus ir paukštienos gamybai taikomus ūkininkavimo būdus (32, 35 punktai). Šie tikslai perimti į Reglamentą Nr. 543/2008, kurio 10 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama būtinybė suteikti vartotojui pakankamą, aiškią ir objektyvią informaciją apie siūlomus parduoti produktus (36 punktas). Taigi matyti, kad pagrindiniai nagrinėjamų Sąjungos teisės aktų tikslai susiję tiek su paukštienos, įskaitant šviežią paukštieną, sektoriuje veikiančių gamintojų ir prekybininkų pajamų didinimu, tiek su vartotojų apsauga, ir tai yra Sąjungos pirminėje teisėje pripažinti bendrojo intereso tikslai (37 punktas).

Antra, kiek tai susiję su ženklavimo pareigos tinkamumu užtikrinti, kad bus pasiekti užsibrėžti tikslai, teisės aktų leidėjas galėjo manyti, jog ši pareiga, viena vertus, leidžia užtikrinti patikimą informaciją vartotojams, nurodant duomenis ant pakuotės, ir, kita vertus, gali paskatinti jį pirkti paukštieną, o tai pagerintų šio produkto prekybos perspektyvas, taigi ir padidintų gamintojų pajamas (38 punktas). Kiek tai susiję su tokio teisės akto būtinumu, Teisingumo Teismo teigimu, Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo pagrįstai manyti, kad teisės aktu, numatančiu tik pareigą pritvirtinti kainų etiketes prie lentynos, užsibrėžti tikslai nebūtų pasiekti taip pat veiksmingai, kaip taikant Reglamento Nr. 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punktą, nes tik nuoroda į visą kainą ir svorio vieneto kainą produktų, kurių pakuočių vienetai negali sverti lygiai tiek pat, atveju leidžia užtikrinti pakankamą vartotojų informavimą. Be to, tokia pareiga neatrodo neproporcinga atsižvelgiant į siekiamus tikslus, tuo labiau kad Reglamento Nr. 543/2008 5 straipsnio 4 dalyje numatyta nuoroda į visą kainą ir svorio vieneto kainą pagal šią nuostatą yra tik vienas iš duomenų, turinčių būti ant pakuotės arba prie jos pritvirtintoje etiketėje. Įvertinęs tai, Teisingumo Teismo sprendė, kad kišimasis į pareiškėjos pagrindinėje byloje laisvę užsiimti verslu yra proporcingas siekiamiems tikslams (38–40 punktai).

Dėl maisto produktų ženklavimo pareigos vertinimo nediskriminavimo principo, numatyto SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, požiūriu

Antrąjį klausimą Teisingumo Teismas nagrinėjo, atsižvelgęs į nacionalinio teismo nurodytas aplinkybes, kad kitai žmonėms vartoti skirtai šviežiai mėsa, pirmiausia jautienai, kiaulienai, avienai ir ožkiai, nenustatyta panaši pareiga kainų ženklavimo srityje (44 punktą). Teisingumo Teismas priminė, kad nediskriminavimo principas yra vienas bendrųjų Sąjungos teisės principų, kuris, kiek tai susiję su žemės ūkio sritimi, išreikštas SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje (žr. 2013 m. kovo 14 d. sprendimo *Agrargenossenschaft Neuzelle*, C-545/11, EU:C:2013:169, 41 punktą). Iš šio straipsnio teksto matyti, kad pagal šią nuostatą draudžiama bet kokia Sąjungos gamintojų ir vartotojų diskriminacija (44 punktą). Šis principas taikomas ne tik gamintojams ir vartotojams, bet ir kitų kategorijų ūkio subjektams, kuriems taikomas bendras rinkų organizavimas, pavyzdžiui, tiems, kurie parduoda šviežių paukštieną ar kitos rūšies šviežią mėsą (žr. 1994 m. spalio 5 d. sprendimo *Vokietija / Taryba*, C-280/93, EU:C:1994:367, 68 punktą) (45 punktą).

Kiek tai susiję su šio principo laikymosi kontrolės apimtimi, Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas žemės ūkio srityje turi didelę diskreciją, todėl teismo kontrolė turi apsiriboti patikrinimu, ar nagrinėjama priemonė nėra susijusi su akivaizdžia klaida arba piktnaudžiavimu įgaliojimais ir ar atitinkama institucija akivaizdžiai neviršijo savo diskrecijos ribų (žr. 2013 m. kovo 14 d. sprendimo *Agrargenossenschaft Neuzelle*, C-545/11, EU:C:2013:169, 43 punktą) (47 punktą).

Nagrinėtu atveju, kaip nurodė Teisingumo Teismas, produktai, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismui kyla abejonių kalbant apie nagrinėjamo teisės akto nediskriminacinį pobūdį, priklauso skirtingiems žemės ūkio sektoriams. Tai reiškia, kad techninių priemonių, naudojamų skirtingiems rinkos sektoriams reguliuoti, lyginimas negali būti tinkamas pagrindas kaltinti nepanašių produktų, kuriems taikomos skirtingos taisyklės, diskriminavimu (žr. 1982 m. spalio 28 d. sprendimo *Lion ir kt.*, 292/81 ir 293/81, EU:C:1982:375, 24 punktą) (48–49 punktai). Taigi apžvelgiamoje byloje nebuvo nustatyta jokių veiksmų, kurie, atsižvelgiant į SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą nediskriminavimo principą, darytų poveikį Reglamento Nr. 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punkto galiojimui (50 punktą).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

1. Išnagrinėjus pirmąjį prejudicinį klausimą, nenustatyta jokių veiksmų, kurie, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnyje numatytą laisvę užsiimti verslu, darytų poveikį 2008 m. birželio 16 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 543/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 dėl tam tikrų prekybos paukštiena standartų įgyvendinimo taisyklės, 5 straipsnio 4 dalies b punkto galiojimui.

2. Išnagrinėjus antrąjį prejudicinį klausimą, nenustatyta jokių veiksmų, kurie, atsižvelgiant į SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą nediskriminavimo principą, darytų poveikį Reglamento Nr. 543/2008 5 straipsnio 4 dalies b punkto galiojimui.

[Prieiga internete](#)

SOCIALINĖ POLITIKA**2016 m. birželio 14 d. sprendimas byloje C-308/14****Europos Komisija prieš Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę**

Savo ieškiniu Europos Komisija prašė Teisingumo Teismo pripažinti, kad iš asmenų, prašančių išmokų šeimai ar mokesčio kredito už vaiką, reikalaujama, jog jie turėtų teisę gyventi Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72 ir klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10) (toliau – ir Reglamentas Nr. 883/2004) 4 straipsnį (1 punktą).

Pirmiausia dėl nagrinėjamų socialinių išmokų kvalifikavimo Teismas pažymėjo, kad išmokos šeimai („child benefit“) ir mokesčio kreditas už vaiką („child tax credit“) turi būti laikomos „socialinio draudimo

išmokomis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies j punktą, siejamą su to paties reglamento 1 straipsnio z punktu (61 punktas).

Dėl teisės socialinių išmokų skyrimą ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams susieti su reikalavimu, kad šie atitiktų teisėto gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje sąlygas

Pagrindiniu kaltinimu Komisija nurodė tai, kad Jungtinė Karalystė nagrinėjamų socialinių išmokų skyrimą susiejo su sąlyga, kad pareiškėjas atitiktų ne tik Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies e punkte⁶ kartu su to paties reglamento 1 straipsnio j punktu⁷ numatytą kriterijų, susijusį su tuo, kad jis „paprastai gyvena“ priimančiosios valstybės narės teritorijoje, bet ir teisės gyventi šalyje kriterijų, taip sukurdama papildomą sąlygą, kuri nėra numatyta (62 punktas).

Teismas pagrindinį Komisijos kaltinimą atmetė ir nurodė, kad įprastos gyvenamosios vietos kriterijus pagal Reglamentą Nr. 883/2004 yra ne sąlyga, būtina tam, kad būtų galima gauti išmokas, o „kolizinė norma“, kuria siekiama tikslo išvengti kelių nacionalinių teisių taikymo vienu metu ir to, kad laisvo judėjimo teise pasinaudoję asmenys netektų apsaugos. Teisingumo Teismas išdėstė, kad Reglamentu Nr. 883/2004 nesukuriama bendra socialinio draudimo sistema, pagal ją gali toliau egzistuoti atskiros nacionalinės sistemos, o Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies e punkto nuostata nesiekia nustatyti pagrindinių teisės į išmokas egzistavimo sąlygų, nes iš esmės šias sąlygas turi nustatyti kiekvienos valstybės narės teisė. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nedraudžiama socialinių išmokų skyrimo ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams susieti su reikalavimu, kad šie įvykdytų teisėto gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje sąlygas (63–68 punktai). Teismo vertinimu, teisės gyventi šalyje kriterijus, priešingai, nei tvirtino Komisija, neiškraipo Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies e punkte numatytos kolizinės normos, nes yra sudėtinė nagrinėjamų socialinių išmokų skyrimo sąlygų dalis (69 punktas).

Dėl sąlygos gyventi šalyje nustatymo nacionalinėje teisėje proporcingumo

Papildomu kaltinimu Komisija tvirtino, kad, jeigu būtų nuspręsta, jog teisės gyventi šalyje kriterijaus patikrinimas savaime neįtrauktas į asmens, pateikusio prašymą dėl nagrinėjamų socialinių išmokų, įprastos gyvenamosios vietos patikrinimą ir kad šio pirmojo kriterijaus kontrolė atliekama autonomiškai, teisės gyventi šalyje kriterijaus nustatymas nacionalinėje teisėje neišvengiamai lemia tiesioginę ar bent jau netiesioginę diskriminaciją, kuri draudžiama pagal Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnį⁸ (74 punktas).

Teismas vertino, jog priimančioji valstybė narė, kuri socialinių išmokų, kaip nagrinėjamų socialinių išmokų, skyrimo tikslais reikalauja, kad kitos valstybės narės pilietis jos teritorijoje gyventų teisėtai, netiesiogiai diskriminuoja, kadangi šią gyvenamosios vietos sąlygą lengviau įvykdo savos šalies piliečiai, nei kiti valstybių narių piliečiai (76–78 punktai).

Tačiau Teisingumo Teismo vertinimu, toks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas teisėtu tikslu, kaip būtinumu apsaugoti priimančiosios valstybės narės finansus, su sąlyga, kad jis neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (79–80 punktai). Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nacionalinės valdžios institucijos atlieka gyvenimo šalyje teisėtumo patikrinimą pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje Nr. 2004/38 EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje nustatytas sąlygas. Minėtoje direktyvoje nustatytų teisės gyventi šalyje buvimo sąlygų laikymosi kontrolę Jungtinės Karalystės valdžios institucijos atlieka ne sistemiškai dėl kiekvieno prašymo, o tik iškilus abejonių. Tai reiškia, kad ši sąlyga neviršija to, kas būtina Jungtinės Karalystės teisėtai siekiamam tikslui įgyvendinti, t. y. būtinumu apsaugoti savo finansus (82–85 punktai).

Teismas apibendrina, kad tai, jog šiame ieškinyje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta, kad kompetentingos Jungtinės Karalystės valdžios institucijos, skirdamos nagrinėjamas socialines

⁶ Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų visiems kitiems asmenims, kuriems netaikomi a–d papunkčiai, taikomi tos valstybės narės, kurioje jie gyvena, teisės aktai, nepažeidžiant kitų šio reglamento nuostatų, garantuojančių jiems išmokas pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus.

⁷ Šiame reglamente „gyvenamoji vieta“ – vieta, kurioje asmuo paprastai gyvena.

⁸ Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios išmokos ir prievolės, kaip ir tos valstybės piliečiams.

išmokas, reikalauja, kad tokių išmokų prašantys kitų valstybių narių piliečiai jos teritorijoje gyventų teisėtai, nėra pagal Reglamento Nr. 883/2004 4 straipsnį draudžiama diskriminacija (86 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendė:

Atmesti ieškinį.

[Prieiga internete](#)

**2016 m. birželio 30 d. prejudicinis sprendimas byloje C-178/15
*Alicja Sobczyszyn prieš Szkoła Podstawowa w Rzeplinie***

Pagrindinėje byloje ginčas, kurį nagrinėdamas nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, kilo tarp Alicja Sobczyszyn ir jos darbdavės *Szkoła Podstawowa w Rzeplinie* (Žeplino pagrindinė mokykla, Lenkija) dėl A. Sobczyszyn prašymo leisti pasinaudoti teise į mokamas kasmetines atostogas tais metais, kai ji buvo išėjusi gydymo atostogų (2 punktas). 2012 m. balandžio 27 d. A. Sobczyszyn paprašė suteikti kasmetines atostogas už 2011 m., kuriomis ji negalėjo pasinaudoti dėl to, kad buvo gydymo atostogose. Darbdavė atsisakė jai suteikti šias atostogas, motyvuodama tuo, kad 2011 m. atostogų plane buvo numatyta, kad ji išeina metinių atostogų nuo 2011 m. liepos 1 d. iki 31 d., todėl jos 2011 m. kasmetinės atostogos sutapo su gydymo atostogų laikotarpiu (15 punktas).

Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych* (Vroclavo centro apylinkės teismas, X darbo santykių ir socialinio draudimo kolegija, Lenkija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą: ar 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (toliau – Direktyva 2003/88) 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamas pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas ar praktika, pagal kuriuos darbuotojui, esančiam gydymo atostogose, suteiktose laikantis nacionalinės teisės nuostatų, kasmetinių atostogų laikotarpiu, nustatytu įstaigos, kurioje jis dirba, pasibaigus gydymo atostogoms leidžiama nesuteikti teisės pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis vėlesniu laikotarpiu (18 punktas).

Dėl asmens teisės pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis, kurios sutapo su gydymo atostogomis, vėlesniu laikotarpiu

Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad, kaip matyti iš pačios Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalies, nuo kurios pagal šią direktyvą neleidžiama nukrypti, formuluotės, kiekvienas darbuotojas turi teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas. Ši teisė į mokamas kasmetines atostogas turi būti laikoma ypatingą svarbą turinčiu Sąjungos socialinės teisės principu, kurį kompetentingos nacionalinės institucijos gali įgyvendinti tik laikydamosi pačioje Direktyvoje 2003/88 aiškiai nustatytų ribų (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimo *Vicente Pereda*, C-277/08, EU:C:2009:542, 18 punktą) (19 punktas). Antra, teisė į mokamas kasmetines atostogas ne tik labai svarbi kaip Sąjungos socialinės teisės principas, bet ir aiškiai įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kuri, remiantis Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalimi, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, 31 straipsnio 2 dalyje (žr. 2011 m. lapkričio 22 d. sprendimo *KHS*, C-214/10, EU:C:2011:761, 37 punktą) (20 punktas). Trečia, teisė į mokamas kasmetines atostogas negali būti aiškinama siaurai (žr. 2010 m. balandžio 22 d. sprendimo *Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols*, C-486/08, EU:C:2010:215, 29 punktą) (21 punktas).

Kita vertus, atsižvelgiant į ankstesnę Teisingumo Teismo praktiką, pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį iš esmės nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys naudojimosi aiškiai pagal šią direktyvą suteikiama teise į mokamas kasmetines atostogas tvarką, įskaitant ir šios teisės praradimą pasibaigus referenciniam laikotarpiui, tačiau su sąlyga, kad teisė į mokamas kasmetines atostogas praradusiam darbuotojui faktiškai buvo suteikta galimybė pasinaudoti ta teise (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimo *Vicente Pereda*, C-277/08, EU:C:2009:542, 19 punktą) (22 punktas). Tačiau kai kasmetinių atostogų laikotarpis sutampa su laikinojo nedarbingumo atostogų laikotarpiu, Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti kaip draudžiančią nacionalinės teisės aktus ar praktiką, numatančius, kad teisė į mokamas kasmetines atostogas prarandama pasibaigus nacionalinėje teisėje nustatytam referenciniam laikotarpiui ir (arba) perkėlimo laikotarpiui, kai darbuotojas per visą referencinį

laikotarpį ar jo dalį buvo laikinojo nedarbingumo atostogose ir dėl to neturėjo realios galimybės pasinaudoti šia teise (žr. 2009 m. sausio 20 d. sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.*, C-350/06 ir C-520/06, EU:C:2009:18, 49 punktą) (24 punktas). Teisės į mokamas kasmetines atostogas tikslas – suteikti darbuotojui galimybę pailsėti ir turėti laiko pramogoms bei laisvalaikiui, skiriasi nuo teisės į laikinojo nedarbingumo atostogas tikslo – leisti darbuotojui pasveikti (žr. 2012 m. birželio 21 d. sprendimo *ANGED*, C-78/11, EU:C:2012:372, 19 punktą) (25 punktas).

Apžvelgiamu atveju reikėjo nustatyti, ar, atsižvelgiant į galimą skirtingą dviejų rūšių atostogų tikslą, dėl šio sutapimo darbuotojui gali būti sutrukdyta kasmetines atostogas paimti vėliau. Nors tik nacionalinis teismas turi nuspręsti, ar gydymo atostogų tikslas skiriasi nuo Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje nurodytų mokamų kasmetinių atostogų tikslo, Teisingumo Teismas vis dėlto atkreipė dėmesį, kad Lenkijoje galiojančios Mokytojų chartijos 73 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog gydymo atostogos suteikiamos, „kad [darbuotojas] atliktų gydytojo paskirtą gydymo kursą“, ir jų trukmė per vieną kartą negali viršyti vienu metų. Pagal šio straipsnio 10 dalį mokytoją gydantis ir sutartį su ligonių kasomis sudaręs gydytojas sprendžia dėl „gydymo atostogų dėl patvirtinto gydymo kurso būtinybės“. Be to, šios chartijos 73 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad, likus dviem savaitėms iki šių atostogų pabaigos, mokytojas turi atlikti patikrinimus, būtinus nustatyti, jog nėra kontraindikacijų, dėl kurių jis negalėtų vėl vykdyti savo pareigų. Tai leido daryti išvadą, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis gydymo atostogomis siekiama pagerinti darbuotojų, kuriems šios atostogos suteikiamos, sveikatą ir, kitaip nei Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje nurodytomis mokamomis kasmetinėmis atostogomis, darbuotojams nesuteikiama laiko pailsėti ir pramogoms bei laisvalaikiui, nes šie darbuotojai turi atlikti gydytojo paskirtą gydymo kursą (27–30 punktai).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendė:

2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamas pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas ar praktika, pagal kuriuos darbuotojui, esančiam gydymo atostogose, suteiktose laikantis nacionalinės teisės nuostatų, kasmetinių atostogų laikotarpiu, nustatytu įstaigos, kurioje jis dirba, pasibaigus jo gydymo atostogoms, leidžiama nesuteikti teisės pasinaudoti mokamomis kasmetinėmis atostogomis vėlesniu laikotarpiu, jeigu teisės į gydymo atostogas tikslas skiriasi nuo teisės į kasmetines atostogas tikslo, o tai turi įvertinti nacionalinis teismas.

[Prieiga internete](#)

APMOKESTINIMAS

2016 m. birželio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje C-263/15 *Lajvér Csapadékvízrendezési Nonprofit Kft. prieš Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Adó Főigazgatósága (NAV) ir kt.*

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – ir PVM direktyva) 9 straipsnio 1 dalies⁹ ir 24 straipsnio 1 dalies¹⁰ išaiškavimo (1 punktas).

Šis prašymas pateiktas nagrinėjant pelno nesiekiančių komercinių bendrovių *Lajvér Meliorációs Nonprofit Kft.* ir *Lajvér Csapadékvízrendezési Nonprofit Kft.* ginčą su mokesčių administratoriumi dėl jų teisės atskaityti pridėtinės vertės mokestį (PVM), nurodytą *Recontir BPM Kft.* išrašytose sąskaitose faktūrose už jų sąskaita atliktus darbus (2 punktas).

Pagrindinėje byloje nustatyta, kad pareiškėjos vykdė ekonominę veiklą, kurios tikslas nebuvo pelno siekimas, ir ekonominę veiklą, kuria siekiama gauti pajamų, jos galėjo vykdyti tik papildomai. Jos buvo įsteigtos siekiant jų nariams priklausančiuose žemės sklypuose pastatyti ir vėliau naudoti žemės ūkio

⁹ „Apmokestinamasis asmuo“ – asmuo, kuris savarankiškai bet kurioje vietoje vykdo ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tos veiklos tikslą ar rezultatą. <...> „Ekonominė veikla“ – gamintojų, prekybininkų ar paslaugas teikiančių asmenų veikla, įskaitant kasybą bei žemės ūkio veiklą ir laisvųjų profesijų veiklą. Visų pirma ekonomine veikla laikomas materialiojo ar nematerialiojo turto naudojimas siekiant gauti nuolatinių pajamų.“

¹⁰ „Paslaugų teikimas“ – sandoris, kuris nėra prekių tiekimas.“

inžinerinius įrenginius, t. y. nuotekų šalinimo sistemą, vandens talpyklą ir lietaus vandens šulinį. Šiems įrenginiams pastatyti būtini darbai buvo finansuoti iš valstybės ir Europos Sąjungos lėšų. Tam, kad galėtų atlikti šiuos darbus, pareiškėjos pagrindinėje byloje turėjo administracinius leidimus ir atitinkamų žemės sklypų savininkų sutikimą. Be to, buvo numatyta, kad pareiškėjos pagrindinėje dalyje iš minėtų savininkų ims žemės ūkio inžinerinių įrenginių naudojimo mokestį aštuonerius metus. Parengiamieji ir įgyvendinimo veiksmai buvo patikėti bendrovei *Recontir BPM*, ji išrašė PVM sąskaitas faktūras už atliktus darbus, dėl kurių pareiškėjos ketino pasinaudoti teise į atskaitą; šį PVM pareiškėjos pagrindinėje byloje norėjo atskaityti. Mokesčių administratorius atsisakė suteikti teisę į atskaitą, nes planuojama veikla nebuvo „ekonominė veikla“, nei kaip ji suprantama pagal PVM įstatymo 6 straipsnį, nei kiek ji susijusi su segmentais, kurie yra kelių tinklo dalis ir kuriais dėl to gali naudotis bet kas, nei kiek ji susijusi su privačiose valdose esančiais segmentais. Dėl to viešojo administravimo subjektas vertino, kad pareiškėjos pagrindinėje byloje nėra „apmokestinamieji asmenys“, susiję su šia veikla. Pareiškėjos pagrindinėje byloje nevykdė jokios veiklos savo narių ar trečiųjų asmenų naudai, kurią būtų galima kvalifikuoti kaip „paslaugų teikimą“. Žemės ūkio inžinerinių įrenginių įprastas naudojimas, kuris apima tik betonuoto kelio ir jo aplinkos švaros sąlygų priežiūrą ir nuolatinį nuotekų šalinimo užtikrinimą, priklauso viešųjų kelių sričiai ir yra įstatyme nustatyta pareiga, o ne paslaugų teikimas. Teigė, kad mažos pajamos, kurias pareiškėjos pagrindinėje byloje planavo gauti už šių įrenginių naudojimą, neatitiko „atlygio“ sąvokos (11–14 punktai).

GINČUI PASIEKUS KASACINĖS INSTANCIJOS TEISMĄ, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar PVM direktyvos 9 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pelno nesiekiančios komercinės bendrovės žemės ūkio inžinerinių įrenginių, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, naudojimas yra ekonominė veikla, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neatsižvelgiant į tai, jog, pirma, šie įrenginiai daugiausia buvo finansuoti iš valstybės pagalbos lėšų ir, antra, juos naudojant gaunama tik pajamų iš mažo mokesčio. Taip pat šis teismas klausė, ar minėtos direktyvos 24 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šis žemės ūkio inžinerinių įrenginių naudojimas yra paslaugų teikimas, ir ar yra šio teikimo ir mokesčio, kuris yra atlygis už šį naudojimą, tiesioginis ryšys, neatsižvelgiant į tai, jog tai yra įstatyme nustatytų pareigų vykdymas (19 punktas).

DĖL ASMENS VYKDOMOS VEIKLOS PIPAŽINIMO VEIKLA, KURIA SIEKIAMA NUOLATINIŲ PAJAMŲ APMOKESTINIMO PVM TIKSLAIS, KAI ŠI VEIKLA YRA TIK PAPILDOMA

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia pastebėjo, kad pagrindinėje byloje nagrinėta veikla yra žemės ūkio inžinerinių įrenginių, kurie apima nuotekų šalinimo sistemą, vandens talpyklą ir lietaus vandens šulinį, naudojimas. Ši veikla turi būti laikoma susijusia su „ekonominės veiklos“ sąvoka, kaip tai suprantama pagal PVM direktyvos 9 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, jei ji vykdoma siekiant gauti nuolatinių pajamų (28 punktas). Klausimas, ar šia veikla siekiama nuolatinių pajamų, yra fakto klausimas, kurį reikia įvertinti atsižvelgiant į visus bylos duomenis, tarp kurių, be kita ko, yra ir nurodyto turto pobūdis (29 punktas). Apžvelgiamu atveju pareiškėjų pagrindinėje byloje suteiktos arba teiktinos paslaugos apėmė žemės ūkio inžinerinių įrenginių ir viešųjų kelių, kurie apėmė dalį jų segmentų, naudojimą siekiant nuolat užtikrinti nekliudomą nuotekų šalinimą, be kita ko, prižiūrint šiuos įrenginius. Už šį paslaugų teikimą atlyginama arba bus atlyginama ir pareiškėjos pagrindinėje byloje ketino iš atitinkamų žemės sklypų savininkų imti mokestį už žemės ūkio inžinerinių įrenginių naudojimą nustatytą aštuonerių metų laikotarpį (30 punktas). Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas vertino, kad šių įrenginių naudojimas užtikrinamas siekiant gauti pajamų (31 punktas). Ir nors neaišku, ar pareiškėjos pagrindinėje byloje pradėjo naudoti žemės ūkio inžinerinius įrenginius tą dieną, kai jos paprašė suteikti teisę į pirkimo PVM atskaitą, šiuo klausimu Europos Sąjungos teisminė institucija priminė, kad tas, kuris remdamasis objektyviais kriterijais ketina savarankiškai pradėti „ekonominę veiklą“, kaip ji suprantama pagal PVM direktyvos 9 straipsnį, ir kuris šiais tikslais turi pirminių investicijų, turi būti laikomas apmokestinamuoju asmeniu (32 punktas). Be to, šiai veiklai tęsti numatytas aštuonerių metų laikotarpis suteikia naudojimo mokesčiui nuolatinumo pobūdį (33 punktas). Nuolatinių pajamų egzistavimu negalima abejoti ir remiantis tuo, kad pareiškėjos pagrindinėje byloje gali vykdyti ekonominę veiklą tik kaip papildomą veiklą, iš kurios gaunama pajamų (34 punktas).

DĖL ĮSIGYJANT TURTĄ PANAUDOTŲ LĖŠŲ ŠALTINIO REIKŠMĖS ASMENS TEISEI Į PIRKIMO PVM ATSKAITĄ

Teisingumo Teismas akcentavo, jog tai, kad investicijos buvo daugiausia finansuotos iš valstybės narės ir Sąjungos pagalbos lėšų, negali turėti įtakos pareiškėjų pagrindinėje byloje vykdomos arba planuojamos veiklos ekonominiam pobūdžiui, nes „ekonominės veiklos“ sąvoka yra objektyvi ir ji taikoma neatsižvelgiant ne tik į atitinkamų sandorių tikslus ir rezultatus, bet ir į atitinkamo ūkio subjekto pasirinktą finansavimo būdą, įskaitant viešąsias subsidijas (38 punktas).

Toliau vertindamas pagrindinėje byloje susiklosčiusią situaciją Teisingumo Teismas nurodė, kad žemės ūkio inžinerinių įrenginių naudojimas gali būti laikomas patenkančiu į paslaugų teikimo už atlygį kategoriją, tik jeigu buvo suteiktos paslaugos, yra pareiškėjų pagrindinėje byloje gauto arba gautino naudojimo mokesčio tiesioginis ryšys ir šis mokestis yra realus atlygis už paslaugos gavėjams suteiktą paslaugą (39 punktas).

Šiuo aspektu Europos Sąjungos teisinė institucija priminė, kad tai, jog veiklą sudaro įstatyme suteiktų ir reglamentuojamų funkcijų vykdymas bendrojo intereso tikslais, neturi reikšmės vertinant, ar veikla yra paslaugų teikimas už atlygį. Be to, nors veikla siekiama įvykdyti konstitucinę pareigą, kuri išimtinai ir tiesiogiai tenka atitinkamai valstybei narei, vien dėl to negalima abejoti suteiktos paslaugos ir gauto atlygio tiesioginio ryšio egzistavimu (42 punktas). Pats naudojimo mokestis, nors ir mažas, gali būti atlygis už pareiškėjų pagrindinėje byloje žemės sklypų, kuriuose yra minėti įrenginiai, savininkams suteiktą paslaugą (48 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendė:

PVM direktyvos 9 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad žemės ūkio inžinerinių įrenginių, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje, naudojimas, kurį atlieka pelno nesiekianti komercinė bendrovė, kai ji šią veiklą vykdo tik papildomai kaip ūkinę komercinę veiklą, iš kurios gaunama pajamų, yra ekonominė veikla, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neatsižvelgiant į tai, kad, pirma, šie įrenginiai daugiausia buvo finansuoti iš valstybės pagalbos lėšų ir, antra, juos naudojant gaunama tik pajamų iš mažo mokesčio, nes šis mokestis turi nuolatinumo požymį dėl numatyto jo rinkimo laikotarpio.

PVM direktyvos 24 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tokių žemės ūkio inžinerinių įrenginių, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje, naudojimas yra paslaugų už atlygį teikimas, nes jos yra tiesiogiai susijusios su gautu arba gautinu mokesčiu, su sąlyga, jog šis mažas mokestis atitinka suteiktos paslaugos vertę, ir neatsižvelgiant į tai, kad šios paslaugos yra įstatyme nustatytų pareigų vykdymas; prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar gauto arba gautino mokesčio, kaip atlygio, dydis gali atskleisti suteiktų arba teiktinų paslaugų ir minėto atlygio tiesioginio ryšio egzistavimą ir todėl paslaugų teikimo atlygintinumą. Jis ypač turi patikrinti, ar pareiškėjų pagrindinėje byloje numatyto mokesčiu atlyginama tik iš dalies už suteiktas arba teiktinas paslaugas ir ar jo dydis nebuvo nustatytas atsižvelgiant į kitų kriterijų, dėl kurių prireikus būtų galima suabejoti paslaugų ir atlygio už jas tiesioginiu ryšiu, buvimą.

[Prieiga internete](#)

2016 m. birželio 2 d. prejudicinis sprendimas byloje C-355/14 „Polihim-SS“ EOOD prieš Nachalnik na Mitnitsa Svishtov

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyvos 2008/118/EEB dėl bendros akcizų tvarkos, panaikinančios Direktyvą 92/12/EEB (toliau – ir Akcizų direktyva), 1 straipsnio 1 dalies¹¹ ir 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (toliau – ir Direktyva 2003/96), 14 straipsnio 1 dalies a punkto¹² išaiškinimo (1 punktas).

¹¹ „Šia direktyva nustatomos bendrosios nuostatos dėl akcizų, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai yra apmokestinamas toliau nurodytų prekių (toliau – akcizais apmokestinamos prekės) vartojimas: <...> a) energetikos produktų ir elektros energijos, kuriuos apima Direktyva 2003/96/EB. <...>“

¹² „Be [1992 m. vasario 25 d. Tarybos] Direktyvoje 92/12/EEB [dėl bendros tvarkos, susijusios su akcizais apmokestinamais produktais, ir jų laikymu, judėjimu ir kontrole <...>, iš dalies pakeistoje 2000 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2000/47/EB <...>, pateiktų bendrųjų nuostatų, atleidžiančių nuo mokesčio apmokestinamus produktus, ir, nepažeisdamos kitų Bendrijos nuostatų, valstybės narės savo pačių nustatytais sąlygomis, siekdamos užtikrinti teisingą tokių išimčių taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui, atleidžia nuo mokesčių šiuos produktus: <...> energetikos produktus ir elektros energiją, naudojamus elektros energijai gaminti, ir

Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant „*Polihim-SS*“ EOOD (toliau – *Polihim*) ir Bulgarijos muitinės ginčą dėl *Polihim* skirtų baudų už energetikos produktų išleidimą iš apmokestinamų prekių sandėlio nesumokėjus atitinkamų akcizų (2 punktas).

Pagrindinėje byloje buvo nustatyta, kad *Polihim* yra įgaliota sandėlio savininkė, administruojanti apmokestinamų prekių sandėlį Lukovite (Bulgarija); jame ji turi teisę gaminti energetikos produktus ir sandėliuoti taikant akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimą. Pagal trišalę sutartį *Polihim* pardavė labai sieraingą mazutą *Petros Oyl*, o ši jį perpardavė *TETS Bobov dol*, nuo akcizų atleistam galutiniam vartotojui, kaip tai suprantama pagal Bulgarijos teisę. Šį labai sieraingą mazutą *Polihim* tiesiogiai pristatė *TETS Bobov dol* iš savo apmokestinamų prekių sandėlio. *TETS Bobov dol* naudojo labai sieraingą mazutą elektros energijos gamybai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktą. Laikydamos, kad *Petros Oyl*, kurią *Polihim* deklaravo kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų gavėją, neturėjo atleisto nuo akcizų galutinio vartotojo statuso, kaip tai suprantama pagal nacionalinę teisę, todėl išleidus šiuos produktus iš *Polihim* apmokestinamų prekių sandėlio šiai įmonei atsirado akcizų skola, Bulgarijos muitinės institucijos surašė administracinio pažeidimo aktą (29–32 punktai).

Ginčui dėl tokio mokesčių administratoriaus sprendimo pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu iš esmės išaiškinti, ar *Polihim* atliktas pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų pardavimas tarpiniam pirkėjui, kuris šiais produktais niekada nedisponavo, yra šių produktų išleidimas vartoti, ir ar sąlygos, nuo kurių priklauso šių produktų atleidimas nuo mokesčių, turi būti įvykdytos šio pardavimo momentu (43 punktas).

Dėl momento, kada atsiranda prievolė apskaičiuoti akcizą, kai prekės jų įsigijimo momentu laikomos apmokestinamųjų prekių sandėlyje

Šiuo klausimu, kiek tai susiję su Akcizų direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi, Teisingumo Teismas priminė, kad šioje nuostatoje prievolės apskaičiuoti akcizus atsiradimo momentas yra akcizais apmokestinamos prekės išleidimo vartoti momentas (46 punktas). Be to, iš šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalies a punkto matyti, kad šios direktyvos tikslais „išleidimas vartoti“, be kita ko, yra „akcizais apmokestinamų prekių išleidimas, įskaitant neteisėtą išleidimą, iš akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimo“ (47 punktas). Teisingumo Teismas konstatavo, kad sakinio dalis „akcizais apmokestinamų prekių išleidimas <...> iš akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimo“, esanti Akcizų direktyvos 7 straipsnio 2 dalies a punkte, įprasta sąvoka „išleidimas“ prasme šnekamojoje kalboje reiškia fizinį šių prekių išleidimą iš apmokestinamųjų prekių sandėlio, o ne jų pardavimą (48 punktas). Akcizas taikomas vartojimui, o ne pardavimui, todėl prievolės apskaičiuoti akcizą atsiradimo momentas turi būti susijęs su vartotoju (51 punktas). Tad tol, kol atitinkami produktai yra įgaliotojo sandėlio savininko apmokestinamų prekių sandėlyje, neturėtų būti vartojimo, net jei šiuos produktus įgaliotasis sandėlio savininkas pardavė (52 punktas). Taigi, akcizais apmokestinamų prekių, kurias turi įgaliotasis sandėlininkas apmokestinamųjų prekių sandėlyje, pardavimas nėra išleidimas vartoti tol, kol jos fiziškai išgabenamos iš šio apmokestinamųjų prekių sandėlio (55 punktas).

Dėl atleidimo nuo akcizo sąlygų, kai tarpinis prekių įgijėjas nėra subjektas, kuriam suteikiama teisė šias prekes įsigyti be akcizo, bet tokią teisę turi galutinis vartotojas

Pagrindinėje byloje nagrinėtas labai sieraingas mazutas buvo tiesiogiai iš *Polihim* apmokestinamų prekių sandėlio pristatytas *TETS Bobov dol*, bendrovei, eksploatuojančiai šiluminę elektrinę ir turinčią galutinio vartotojo, pagal nacionalinę teisę turinčio leidimą gauti atleistus nuo akcizų energetikos produktus, statusą, ir jis buvo naudojamas šioje šiluminėje elektrinėje elektros energijai gaminti. Tačiau, nors Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkte numatytas energetikos produktų, naudojamų elektros energijai gaminti, atleidimas nuo akcizų, nacionalinės institucijos atsisakė atleisti nuo akcizų šį labai sieraingą mazutą dėl to, kad fiskaliniuose dokumentuose, kurie buvo pridėti gabenant produktą, nurodytas gavėjas neatitiko nacionalinėje teisėje nustatytą atleidimo nuo mokesčių reikalavimų (56 punktas).

elektros energiją, naudojamą elektros gamybos pajėgumams išlaikyti. Tačiau aplinkos apsaugos politikos sumetimais valstybės narės gali pateikti šiuos produktus apmokestinimui [apmokestinti šiuos produktus] neatsižvelgdamos į šioje direktyvoje nustatytus minimalius apmokestinimo lygius. Šiuo atveju į tokių produktų apmokestinimą neatsižvelgiama, siekiant patenkinti 10 straipsnyje nustatytą minimalų elektros energijos apmokestinimo lygį.“

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas priminė, kad Direktyva 2003/96 nereglamentuoja klausimo, kaip pateikti energetikos produktų vartojimo tikslais, suteikiančiais teisę į atleidimą nuo akcizų, įrodymą. Atvirksčiai, kaip matyti iš šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies, ji suteikia teisę valstybėms narėms nustatyti šioje nuostatoje numatyto atleidimo taikymo sąlygas, siekiant užtikrinti teisingą tokių išimčių taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui (57 punktas). Tačiau iš nacionalinės teisės kylantis reikalavimas, pagal kurį atleidimas nuo akcizų priklauso nuo fiskaliniuose dokumentuose nurodyto gavėjo, atitinkančio nacionalinėje teisėje numatytas sąlygas nuo mokesčių atleistiems energetikos produktams, turi būti laikomas leidžiančiu pasiekti Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalyje minėtą tikslą, nes jis palengvina atleidimo nuo akcizų taikymo kontrolę, sumažindamas produktų, kurie nesuteikia teisės į atleidimą nuo mokesčių, naudojimo riziką (58 punktas).

Kartu Teisingumo Teismas pažymėjo, jog nustatydamos atleidimo nuo mokesčių, numatyto Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalyje, sąlygas valstybės narės turi laikytis bendrųjų teisės principų, sudarančių Sąjungos teisinės sistemos dalį, tarp kurių yra, be kita ko, teisinio saugumo ir proporcingumo principai (59 punktas).

Šiuo aspektu pagrindinėje byloje nebuvo ginčo, kad, pirma, *TETS Bobov dol* įvykdė nacionalinės teisės reikalavimus kaip galutinis vartotojas gauti akcizais neapmokestinamus energetikos produktus ir, antra, pagrindinėje byloje nagrinėjamus produktus ši bendrovė vartojo elektros energijai gaminti, t. y. tikslais, suteikiančiais teisę į atleidimą nuo akcizų pagal Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktą (60 punktas). Be to, nebuvo nurodyta jokių aplinkybių, leidžiančių preziumuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėti prekybos sandoriai, apimantys labai sieringo mazuto pardavimą kelis kartus iš eilės ir jo tiekimą tiesiogiai nuo akcizų atleistam gavėjui, buvo įvykdyti siekiant pasinaudoti atleidimu nuo akcizų sukčiaujant ar piktnaudžiaujant (61 punktas). Šiuo atveju nacionalinių institucijų atsisakymas tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, atleisti nuo akcizų labai sieringą mazutą tik dėl to, kad asmuo, kurį įgaliotasis sandėlio savininkas deklaravo kaip jų gavėją, nėra galutinis vartotojas, turintis leidimą pagal nacionalinę teisę gauti nuo akcizų atleistus energetikos produktus, netikrinant, remiantis pateiktais įrodymais, ar esminiai reikalavimai, kad labai sieringas mazutas būtų naudojamas tikslais, suteikiančiais teisę į atleidimą nuo mokesčių, yra įvykdyti produktų išgabenimo iš apmokestinamų prekių sandėlio momentu, viršija tai, kas būtina užtikrinti šio atleidimo nuo mokesčių teisingą ir aiškų taikymą ir užkirsti kelią sukčiavimui, vengimui ir piktnaudžiavimui (60 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendė:

1. Akcizų direktyvos 7 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad akcizais apmokestinamų prekių, kurias turi įgaliotasis sandėlininkas apmokestinamųjų prekių sandėlyje, pardavimas nėra išleidimas vartoti tol, kol jos fiziškai išgabenamos iš šio apmokestinamųjų prekių sandėlio.

2. Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktą kartu su Direktyvos 2008/118 7 straipsniu reikia aiškinti taip, kad pagal juos institucijoms draudžiama atsisakyti atleisti nuo akcizų energetikos produktus, kuriuos po to, kai juos įgaliotasis sandėlio savininkas pardavė tarpiniam pirkėjui, šis perpardavė visus nacionalinės teisės nustatytus atleidimo nuo akcizų reikalavimus atitinkančiam galutiniam vartotojui, kuriam šiuos produktus tiesiogiai pristatė įgaliotasis sandėlio savininkas iš savo apmokestinamųjų prekių sandėlio, tik dėl to, kad tarpinis pirkėjas, kurį įgaliotasis sandėlio savininkas deklaravo kaip jų gavėją, nėra galutinis vartotojas, turintis leidimą pagal nacionalinę teisę gauti nuo akcizo atleistus energetikos produktus.

[Prieiga internete](#)

**2016 m. birželio 16 d. prejudicinis sprendimas byloje C-291/15
EURO 2004. Hungary Kft prieš Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat dunántúli
Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága**

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (toliau – įgyvendinimo reglamentas), 181a straipsnio¹³ išaiškinimo (1 punktas).

Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *EURO 2004. Hungary Kft.* ir nacionalinės muitinės ginčą, susijusį su ieškiniu, pareikštu siekiant, kad būtų panaikintas sprendimas ištaisyti jos importuotų prekių muitinę vertę ir perskaičiuoti mokėtinus muitus bei pridėtinės vertės mokestį (PVM) (2 punktas).

Pagrindinėje byloje buvo nustatyta, kad prekybos bendrovė *EURO 2004. Hungary* per muitinės atstovą 2014 m. kovo 4 d. pateikdama elektroninę prekių deklaraciją įformino įvairių prekių iš Kinijos išleidimą į laisvą apyvartą. Atlikusi išankstinį dalinį prekių patikrinimą muitinė leido išleisti jas į laisvą apyvartą; vėliau ši institucija nurodė atlikti deklaracijos patikrinimą *a posteriori*. Atlikus patikrinimą minėtose deklaracijos nurodyta ginčo prekių vertė buvo padidinta taikant ne įprastinį sandorio vertės metodą, o remiantis „panašių prekių sandorio verte“ (10–15 punktai).

Ginčiui pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar įgyvendinimo reglamento 181a straipsnio nuostatas reikia aiškinti taip, kad pagal jas draudžiama tokia muitinės praktika, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią importuojamų prekių muitinė vertė nustatoma remiantis panašių prekių sandorio verte, kai manoma, kad deklaruota sandorio vertė, palyginti su patikrintų panašių importuojamų prekių pirkimo kainų statistiniu vidurkiu, yra neįprastai maža, nepaisant to, kad muitinė neatsisakė patvirtinti sąskaitos faktūros ar pavedimo sertifikato, kurie pateikti siekiant pagrįsti faktiškai sumokėtą kainą už importuotas prekes, autentiškumo ar kitaip jo neginčijo, o importuotojas nepateikė papildomų įrodymų sandorio vertei pagrįsti (22 punktas).

Dėl prielaidų taikyti kitus nei sandorio vertės prekių muitinės vertės nustatymo būdus, kai nėra nugincytas deklaruotą prekių vertę patvirtinančių dokumentų autentiškumas

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kalbant apie vertę, kuria reikia vadovautis vietoj sandorio vertės, įgyvendinimo reglamento 181a straipsnis tik nurodo, jog muitinė „neprivalo muitinės vertės nustatyti <...> remdamasi sandorio vertės metodu“, tačiau nepatikslina, kokia kita verte tokiu atveju reikia vadovautis vietoj sandorio vertės (32 punktas). Šiuo aspektu Europos Sąjungos teisminė institucija, remdamasi aktualiomis nuostatomis, nurodė, kad siekdama nustatyti muitinę vertę muitinė gali nepritari deklaruotai importuojamų prekių kainai ir taikyti antraeilius importuotų prekių muitinės vertės nustatymo metodus ir, be kita ko, panašių prekių pardavimo kainą, jeigu jos abejonės dėl šių prekių sandorio vertės išlieka po to, kai ji paprašė papildomos informacijos arba papildomų dokumentų, ir atitinkam asmeniui suteikė tinkamą galimybę išdėstyti savo nuomonę dėl motyvų, kuriais grindžiamos minėtos abejonės (35 punktas).

Iš pagrindinėje byloje buvusių duomenų buvo matyti, jog deklaruota importuotų prekių sandorio vertė yra išskirtinai maža, palyginti su panašių importuojamų prekių pirkimo kainų statistiniu vidurkiu. Ginčo prekių deklaruota vertė daugiau nei 50 proc. mažesnė už vidutinę statistinę vertę (38 punktas). Atitinkamai Teisingumo Teismas pripažino, kad tokio vertės skirtumo pakanka, kad būtų pagrįstos muitinės abejonės ir jos sprendimas nepatvirtinti deklaruotos nagrinėjamų prekių muitinės vertės (39 punktas). Taip pat Europos Sąjungos teisminė institucija priminė, jog, taikant įgyvendinimo reglamento 181a straipsnį, importuotų prekių sandorio vertę patvirtinančių dokumentų autentiškumas nėra lemiamas elementas; tai tik vienas iš veiksnių, j kuriuos gali atsižvelgti muitinė. Nepaisant šių dokumentų autentiškumo, muitinė gali abejoti importuotų prekių muitinės vertės teisingumu (41 punktas).

Dėl klausimo, ar pagrindinėje byloje aptariama muitinė suteikė atitinkamam asmeniui tinkamą galimybę išdėstyti savo nuomonę dėl motyvų, kuriais grindžiamos minėtos abejonės, buvo pažymėta, jog ginčo atveju muitinė paragino *EURO 2004. Hungary* įrodyti importuotų prekių muitinės vertės teisingumą.

¹³ „1. Muitinė neprivalo importuotų prekių muitinės vertės nustatyti remdamasi sandorio vertės metodu, jei vadovaujantis 2 dalyje nustatyta procedūra ji, atsižvelgusi į pagrįstas abejonas, nėra įsitikinusi, kad deklaruojamoji vertė, remiantis [Muitinės] Kodekso 29 straipsniu, atspindi sumokėtą arba mokėtiną bendrą sumą.
2. Jei muitinė turi abejonų, apibrėžtų 1 dalyje, ji gali paprašyti papildomos informacijos pagal 178 straipsnio 4 dalį. Jei muitinė ir toliau abejoja, prieš priimdama galutinį sprendimą ji privalo pranešti konkrečiam asmeniui raštu, jei taip pageidaujama, apie priežastis, dėl kurių kilo abejonų, ir suteikti jam galimybes pateikti atsakymą. Galutinis sprendimas ir jį lėmusios priežastys perduodamos konkrečiam asmeniui raštu.“

Todėl Teisingumo Teismas pripažino, kad ši institucija suteikė minėtai bendrovei priimtina galimybę išdėstyti savo nuomonę dėl minėtų abejonių (42 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendė:

Įgyvendinimo reglamento 181a straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama tokia muitinės praktika, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią muitinė vertė nustatoma remiantis panašių prekių sandorio verte, t. y. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, iš dalies pakeisto 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 82/97, 30 straipsnyje nurodytu metodu, kai manoma, kad deklaruota sandorio vertė, palyginti su patikrintų panašių importuojamų prekių pirkimo kainų statistiniu vidurkiu, yra neįprastai maža, nepaisant to, kad muitinė neatsisakė patvirtinti sąskaitos faktūros ar pavedimo sertifikato, kurie pateikti siekiant pagrįsti faktiškai sumokėtą kainą už importuotas prekes, autentiškumo ar kitaip jo neginčijo, o importuotojas nepateikė papildomų įrodymų sandorio vertei pagrįsti.

[Prieiga internete](#)

**2016 m. birželio 22 d. prejudicinis sprendimas byloje C-267/15
*Gemeente Woerden prieš Staatssecretaris van Financiën***

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) išaiškinimo (1 punktas).

Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Vurdeno savivaldybės (Nyderlandai) ir mokesčių administratoriaus ginčą dėl pranešimo apie pridėtinės vertės mokesčio (PVM), sumokėto už laikotarpį nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2008 m. lapkričio 30 d., perskaičiavimą (2 punktas).

Pagrindinėje byloje buvo nustatyta, kad Vurdeno savivaldybė užsakė pastatyti du pastatus, skirtus daugiafunkciniam naudojimui. Ji atskaitė beveik visą PVM, nurodytą sąskaitoje faktūroje, kuri buvo pateikta darbų priėmimo momentu. 2007 m. vasario 6 d. buvo įkurtas Vurdeno pastatų administravimo fondas, kurio valdybą sudarė penki nariai, iš kurių vieną paskyrė Vurdeno savivaldybė, tris – kiekvienos iš trijų mokymo įstaigų, kurios naudojami pastatais, valdybos ir vieną – Vidurio Nyderlandų vaikų priežiūros centrų fondas. Fondo tikslas – administruoti pastatus ir skatinti pastatų naudotojų bendradarbiavimą. Užuoat išnuomojusi aptariamus pastatus, Vurdeno savivaldybė nusprendė parduoti juos fondui. Abu pastatai, kurių vienas (antrasis) buvo padalytas į dvi dalis, buvo parduoti už sumą, lygią apie 10 proc. savikainos. Sąskaitoje faktūroje PVM buvo nurodytas nuo pardavimo kainos. Fondo mokėtina pirkimo kaina buvo pakeista į paskolą su palūkanomis. Perleidžiant nuosavybės teisę į pirmąjį pastatą, turto įsigijimo mokestis buvo skaičiuojamas nuo sumos, kuri beveik atitiko to pastato savikainą. Kiek tai susiję su antruoju pastatu, perleidimo akte nurodyta, kad dėl pagrindinės nuosavybės teisės perleidimo turto įsigijimo mokestis turi neviršyti sumos, kuri beveik atitiko viso šio pastato savikainą. Įsigijęs pastatus fondas perleido pastatų dalį nemokamai naudotis trims specialaus pradinio ugdymo įstaigoms. Kitos pastatų dalys buvo už atlygį išnuomosios įvairiems nuomininkams. Šiai nuomai už atlygį, išskyrus sporto įrangos nuomą, PVM netaikomas. Mokesčių administratorius teigė, kad Vurdeno savivaldybė fondui ne pateikė abu nagrinėjamus pastatus, o juos išnuomojo nuomos neapmokestindama PVM. Todėl, mokesčių administratoriaus vertinimu, Vurdeno savivaldybė privalėjo sumokėti PVM (15–20 punktai).

Ginčui pasiekus kasacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar PVM direktyva turi būti aiškinama taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai apmokestinamasis asmuo nurodė pastatyti pastatą ir pardavė jį už statybos išlaidų nepadengiančią kainą, minėtas apmokestinamasis asmuo turi teisę atskaityti visą PVM, nurodytą sąskaitoje už to pastato pastatymą, ar tik šio mokesčio dalį, proporcingą to pastato dalims, kurias pirkėjas naudoja ekonominei veiklai vykdyti (29 punktas).

Dėl vėlesnio įsigyto turto naudojimo aplinkybių reikšmės apmokestinamojo asmens teisei į šio turto pirkimo (įsigijimo) PVM atskaitą

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad, kiek tai susiję su materialiomis sąlygomis, kurių reikalaujama, kad atsirastų teisė į atskaitą, iš PVM direktyvos 168 straipsnio a punkto matyti, kad prekės ar paslaugos, kuriomis remiamasi siekiant pagrįsti šią teisę, turi būti naudojamos apmokestinamajam asmeniui sudarant apmokestinamuosius pardavimo sandorius ir kad šios įsigytos prekės ar paslaugos turi būti patiektos ar suteiktos kito apmokestinamojo asmens (34 punktas). Jei abi šios sąlygos įvykdytos, apmokestinamasis asmuo iš principo turi teisę atskaityti pirkimo PVM (35 punktas). Be to, pagal PVM direktyvą teisė į atskaitą nesiejama su sąlyga, susijusia su tuo, jog asmuo naudoja aptariamąs prekes ar paslaugas, kurias gauna iš apmokestinamojo asmens (36 punktas). Sąlyga, jog atsižvelgiant į pirkėjo ar gavėjo naudojimąsi atitinkamomis prekėmis ar paslaugomis nustatoma tiekėjo teisė į atskaitą, reikštų, kad apmokestinamojo asmens teisė į atskaitą priklauso nuo tolesnių pirkėjo ar gavėjo, kuris visuomet turi teisę per trumpą ar ilgą laikotarpį pakeisti turto naudojimą, veiksmų (37 punktas).

Atitinkamai Teisingumo Teismas, atsižvelgęs į pagrindinės bylos aplinkybes, vertino, kad Vurdeno savivaldybė turėjo būti laikoma apmokestinamuoju asmeniu, kaip tai suprantama pagal PVM direktyvą. Be to, pagrindinėje byloje nagrinėtus pastatus Vurdeno savivaldybei patiekė kitas apmokestinamasis asmuo ir ši savivaldybė naudojo šiuos pastatus vykdydama apmokestinamąjį sandorį, t. y. minėtus pastatus patiekė fondui už atlygį (38 punktas). Vadinasi, Vurdeno savivaldybė turėjo teisę atskaityti visą pirkimo PVM, neatsižvelgdama į pirkėjo ar gavėjo naudojimąsi jos patiektomis prekėmis (39 punktas).

Dėl turto pardavimo už mažesnę nei jo pasigaminimo (įsigijimo) kainą reikšmės sprendžiant klausimą dėl teisės atskaityti šio turto įsigijimo PVM

Dėl to, jog pagrindinėje byloje apmokestinamasis asmuo patiekė prekę už kainą, kuri nepadengia visų išlaidų, Teisingumo Teismas priminė, jog ekonominis sandoris neturi reikšmės teisei į atskaitą, jei pati veikla yra apmokestinama PVM (40 punktas). Be to, jei patiektų prekių kaina yra mažesnė nei jų savikaina, atskaita negali apsiriboti šios kainos ir savikainos skirtumo dalimi, net jei minėta kaina yra gerokai mažesnė nei savikaina, išskyrus atvejus, kai ji yra visiškai simbolinė (31 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendė:

PVM direktyva turi būti aiškinama taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai apmokestinamasis asmuo nurodė pastatyti pastatą ir pardavė jį už statybos išlaidų nepadengiančią kainą, minėtas apmokestinamasis asmuo turi teisę atskaityti visą pridėtinės vertės mokestį, nurodytą sąskaitoje už to pastato pastatymą, o ne tik šio mokesčio dalį, proporcingą to pastato dalims, kurias pirkėjas naudoja ekonominei veiklai vykdyti. Tai, kad pirkėjas suteikia nemokamai naudotis atitinkamo pastato dalimi trečiajai šaliai, neturi jokios reikšmės šiuo klausimu.

[Prieiga internete](#)

KONKURENCIJA

2016 m. birželio 9 d. sprendimas byloje C-616/13 P Productos Asfálticos (PROAS) SA prieš Europos Komisiją

Pateikdama apeliacinį skundą, *Productos Asfálticos (PROAS) SA* apžvelgiamu atveju prašė panaikinti 2013 m. rugsėjo 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *PROAS / Komisija* (T-495/07) (toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo atmestas jos ieškinys, kuriuo buvo prašoma panaikinti 2007 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimą C(2007) 4441 *final* dėl [EB 81] straipsnio taikymo procedūros (byla COMP / F/38.710 – Bitumas (Ispanija) (toliau – ginčijamas sprendimas), kiek jis su ja susijęs, o jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas – sumažinti jai skirtą baudą (1 punktas).

Apeliacinis skundas buvo grindžiamas, be kita ko, šiais pagrindais:

- teisinio saugumo ir vienodo požiūrio principų, taip pat teisės į gynybą pažeidimas, klaidingai aiškinant Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir [EAPB] 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairių (toliau – 1998 m. gairės) 1 punkto A dalį;
- protingo laikotarpio laikymosi principo pažeidimas.

DĖL horizontalaus susitarimo dėl kainų ar rinkų pasidalijimo sunkumo laipsnio nustatymo

Pasisakydamas dėl pirmojo nurodyto apžvelgiamos bylos aspekto, Teisingumo Teismas patikslino, kad apeliantė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis padarė teisės klaidą nusprenddamas, jog Komisija ginčijamą pažeidimą galėjo kvalifikuoti kaip „labai sunkų“, kaip tai suprantama pagal 1998 m. gairių 1 punkto A dalį, dėl paties šio pažeidimo pobūdžio (32 punktas). Šiuo klausimu nagrinėtu atveju priminta, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką iš 1998 m. gairių matyti, jog horizontalieji susitarimai dėl kainų ar rinkų pasidalijimo gali būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai vien dėl savo pobūdžio, o Komisija neturi įrodyti pažeidimo konkretaus poveikio rinkai (pvz., žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 75 punktą) (33 punktas). Todėl teisėtai ir nepažeisdamas teisinio saugumo ir vienodo požiūrio principų, apeliantės teisės į gynybą ar Chartijos 47 straipsnio, Bendrasis Teismas atmetė apeliantės argumentą, kad Komisija negalėjo ginčijamo pažeidimo kvalifikuoti kaip „labai sunkaus pažeidimo“, kaip tai suprantama pagal 1998 m. gairių 1 punkto A dalį, neįvertinusi konkretaus jo poveikio rinkai (34 punktas).

Dėl teisės į gynybą pažeidimo vertinimo, atsižvelgiant į protingą procedūros Komisijoje laikotarpį ir proceso Bendrajame Teisme trukmę

Pasisakydamas dėl antrojo nurodyto apžvelgiamos bylos aspekto, Teisingumo Teismas patikslino, kad apeliantė kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis, pirma, padarė teisės klaidą prieidamas prie išvados, jog administracinę procedūrą, kuri tęsėsi maždaug penkerius metus ir penkis mėnesius, Komisija vykdė protingą laikotarpį, todėl nebuvo pažeistas gero administravimo principas. Apeliantė taip pat nurodė, kad dėl pernelyg ilgos šios procedūros trukmės buvo nustatyta didesnė bauda nei ta, kuri jai būtų skirta, jei procedūra būtų baigta per protingą laikotarpį, atsižvelgiant į nuolat griežtėjančią Komisijos politiką baudų skyrimo už konkurencijos taisyklių pažeidimą srityje. Be to, ji kaltina Bendrąjį Teismą dėl pernelyg ilgo teismo proceso, t. y. trukusio penkerius metus ir devynis mėnesius, kurio negalima pateisinti jokiomis išimtinėmis aplinkybėmis (70–71 punktai). Atsižvelgusi į tai, kad administracinės procedūros ir teismo proceso bendra trukmė viršija vienuolika metų, prie kurių reikėtų pridėti šio apeliacinio skundo nagrinėjimo laikotarpį, apeliantė prašė Teisingumo Teismo tiesiogiai atsižvelgti į protingo laikotarpio laikymosi ir gero administravimo principų pažeidimą, panaikinti skundžiamą sprendimą ir bylą išspręsti taip, kad būtų panaikintas ginčijamas sprendimas arba – subsidiariai – šiuo pagrindu sumažinta bauda, neįpareigojant PROAS pateikti ieškinio dėl žalos atlyginimo Bendrajam Teismui (72 punktas).

Teisingumo Teismas nurodė, kad nors protingo laikotarpio laikymosi principo pažeidimas gali pateisinti sprendimo, priimto pasibaigus SESV 101 ar 102 straipsniu grindžiamai administracinei procedūrai, panaikinimą, nes tai yra ir atitinkamos įmonės teisės į gynybą pažeidimas (žr. 2006 m. rugsėjo 21 d. sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied / Komisija*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 42 ir 43 punktus), Komisijos padarytas tokios administracinės procedūros protingos trukmės principo pažeidimas, darant prielaidą, kad jis nustatytas, negali lemti skirtos baudos dydžio sumažinimo (žr. 2014 m. gegužės 8 d. sprendimo *Bolloré / Komisija*, C-414/12 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:301, 109 punktą). Pažymėta, kad skundžiamo sprendimo 375–377 punktuose Bendrasis Teismas galutinai konstatavo, kad apeliantė neįrodė (ji šiuo apeliaciniu skundu to neginčijo), jog naudojimuisi jos teise į gynybą galėjo būti padarytas poveikis dėl priešasčių, susijusių su tariamai per ilgą administracinės procedūros trukmę, todėl Bendrasis Teismas, nepadarydamas teisės klaidos, atmetė apeliantės pagrindą, kuriuo buvo siekiama, kad būtų panaikintas ginčijamas sprendimas dėl tariamai per ilgą administracinės procedūros trukmės (75–76 punktai). Tai, kad dėl per ilgą minėtos procedūros trukmės, kaip mano apeliantė, buvo nustatyta didesnė bauda nei ta, kuri jai būtų skirta, jei ta procedūra būtų užbaigta per protingą laikotarpį, neturi reikšmės, nes šis argumentas yra visiškai spekuliatyvus (77 punktas).

Kalbėdamas apie teisę į tai, kad sprendimas Bendrajame Teisme būtų priimtas per protingą laikotarpį, Teisingumo Teismas priminė, kad Sąjungos teismo padarytas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintos pareigos gautas bylas išnagrinėti per protingą laikotarpį pažeidimas turi būti vertinamas pareiškus Bendrajame Teisme ieškinį dėl žalos atlyginimo, nes tai, priešingai, nei teigė apeliantė, yra veiksminga teisių gynimo priemonė. Taigi reikalavimas atlyginti žalą, atsiradusią dėl Bendrojo Teismo pareigos išnagrinėti bylą per protingą laikotarpį nesilaikymo, negali būti Teisingumo Teismui pateiktas tiesiogiai su apeliaciniu skundu; jis turi būti pateiktas pačiam Bendrajam

Teismui (žr., pvz., 2014 m. liepos 10 d. sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 66 punktą) (81 punktas). Bendrasis Teismas, turintis jurisdikciją pagal SESV 256 straipsnio 1 dalį ir gavęs reikalavimą atlyginti žalą, tokį reikalavimą turi išnagrinėti susirinkęs kita kolegija nei ta, kuri išsprendė bylą, kurios nagrinėjimo trukmė kritikuojama (žr., pvz., 2014 m. liepos 10 d. sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 67 punktą) (82 punktas). Todėl tokiu atveju, kai akivaizdu (ir šalys dėl to neturi pateikti papildomų įrodymų), kad Bendrasis Teismas padarė gana sunkų pareigos išnagrinėti bylą per protingą laikotarpį pažeidimą, Teisingumo Teismas gali tai konstatuoti (žr., pvz., 2014 m. spalio 9 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 59 punktą) (83 punktas). Kaip nurodė Teisingumo Teismas, taip yra šiuo atveju, kaip teigia apeliante ir kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 90–92 punktų, proceso Bendrajame Teisme trukmė, t. y. maždaug penkeri metai ir devyni mėnesiai, kuri apima, pirmiausia, maždaug ketverių metų ir dviejų mėnesių laikotarpį, per kurį nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki teismo posėdžio nebuvo priimtas joks procesinis aktas, negali būti paaiškinta nei bylos pobūdžiu ar sudėtingumu, nei šios bylos aplinkybėmis (84 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendė:

1. Atmesti apeliacinį skundą.
2. Priteisti iš *Productos Asfálticos (PROAS) SA* bylinėjimosi išlaidas.

[Prieiga internete](#)

LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS

2016 m. birželio 21 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas byloje C-15/15 *New Valmar BVBA prieš Global Pharmacies Partner Health Srl*

Pagrindinėje byloje ginčas, kurį nagrinėdamas nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, kilo tarp dviejų privačių bendrovių dėl išrašytų sąskaitų faktūrų apmokėjimo. *New Valmar*, pagal Belgijos teisę Evergeme (Belgija) įsteigta bendrovė, kreipėsi į *rechtbank van koopandel te Gent* (Gento komercinių bylų teismas, Belgija) su prašymu įpareigoti GPPH, pagal Italijos teisę Milane (Italija) įsteigtą bendrovę, sumokėti jai apie 234 192 eurus, kad būtų apmokėtos kelios iki tol neapmokėtos sąskaitos faktūros (12–15 punktai). Prieštaraudama *New Valmar* reikalavimui, GPPH rėmėsi pagrindinėje byloje nagrinėjamų sąskaitų faktūrų niekiniu pobūdžiu, nes šiose sąskaitose faktūrose nesilaikoma įstatyme dėl kalbų vartojimo ir Dekrete dėl kalbų vartojimo išdėstytų viešosios tvarkos taisyklių, kadangi be duomenų, susijusių su *New Valmar*, PVM ir banku, visi šiose sąskaitose faktūrose esantys rekvizitai, įskaitant bendrąsias sąlygas, buvo surašyti kita nei nyderlandų kalba, t. y. italų kalba, nors *New Valmar* buvo įsteigta nyderlandiškai kalbančiame Belgijos Karalystės regione (17 punktas). Vykstant procesui, *New Valmar* pateikė GPPH tų pačių sąskaitų faktūrų vertimą į nyderlandų kalbą, tačiau, kaip buvo matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, šios sąskaitos faktūros yra ir toliau lieka visiškai niekinės pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus (18 punktas).

Tokiomis aplinkybėmis *rechtbank van koopandel te Gent* (Gento komercinių bylų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą: ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 35 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės federalinio vieneto, kaip antai šioje byloje – Belgijos federacinės valstybės Flamanų bendruomenės, teisės aktai, kuriais kiekvienai įmonei, kurios verslo vieta yra šio vieneto teritorijoje, nustatoma pareiga visų sąskaitų faktūrų dėl tarptautinių sandorių rekvizitus pateikti tik oficialiaja šio federalinio vieneto kalba, o jeigu jos nesilaikoma, teismas turi šias sąskaitas faktūras *ex officio* pripažinti niekinėmis (35 punktas).

Dėl reikalavimo sąskaitų faktūrų rekvizitus pateikti oficialiaja teritorijos, kurioje veikia įmonė, kalba

Pažymėtina, kad apžvelgiamu atveju Teisingumo Teismas atmetė Belgijos vyriausybės argumentą, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus reikia vertinti, atsižvelgiant ne į Sąjungos pirminę teisę, o tik į 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos,

nes ja atliktas visiškas suderinimas šioje srityje. Pagal šios direktyvos 248a straipsnį, valstybėms narėms savo teisėje leidžiama nustatyti pareigą, kad tarptautiniame kontekste išduotos sąskaitos faktūros būtų parengtos kita nei paslaugų arba prekių paskirties valstybės narės kalba. Šioje nuostatoje numatant galimybę valstybėms narėms, kiek tai susiję su jų teritorijoje vykdomu prekių tiekimu arba paslaugų teikimu, reikalauti sąskaitų faktūrų vertimo į jų oficialiąją kalbą dar numatyta, kad pagal bendrą taisyklę sąskaitos faktūros rengiamos valstybės narės, kurios teritorijoje įsteigta sąskaitą faktūrą išduodanti įmonė, oficialiąja kalba (32 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad Sąjungos PVM sistema yra tik laipsniško ir dalinio nacionalinės teisės aktų suderinimo rezultatas. Nei minėtos direktyvos 226 straipsnyje, susijusiame su sąskaitų faktūrų turiniu, nei šios direktyvos 248 straipsnyje, kuriuo paskirties valstybėms narėms tam tikrais atvejais leidžiama nustatyti pareigą sąskaitą faktūrą dėl tarptautinio pobūdžio tiekimo išversti į vieną jų oficialiųjų kalbų, neregamentuojama galimybė valstybėms narėms nustatyti pareigą jų teritorijoje įsteigtoms įmonėms visas sąskaitas faktūras rengti jų oficialiąja ar tos teritorijos kalba (33–34 punktai).

Dėl apribojimo pagal SESV 35 straipsnį, kuris draudžia kiekybiniais eksporto apribojimams lygiaverčio poveikio priemones, Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, sąskaitos faktūros, įskaitant susijusias su tarptautiniais sandoriais, išduodamos įmonių, kurių verslo vieta yra Belgijos Karalystės nyderlandiškai kalbančiame regione, turi būti privalomai parengtos nyderlandų kalba, antraip teismas *ex officio* pripažins jas niekinėmis, nes tik ši kalba yra autentiška (38 punktas). Nesutikdamas su Belgijos vyriausybės nuomone, kad nagrinėjami teisės aktai neturi įtakos prekybai tarp valstybių narių, kadangi šie aktai neturi poveikio šalių laisvei parengti tokią sutartį jų pasirinkta kalba, todėl neturi ir neigiamos įtakos jų *consensus ad idem* (sutarties šalių valios sutapimui), Teisingumo Teismas išaiškino, kad vis dėlto atimdami iš atitinkamų ūkio subjektų galimybę laisvai pasirinkti kalbą, kurią jie drauge moka, kad parengtų savo sąskaitas faktūras, ir nustatydami jiems šiuo tikslu kalbą, kuri nebūtinai atitinka tą, kurią jie sutarė naudoti esant jų sutartiniais santykiams, teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, gali padidinti sąskaitų faktūrų užginčijimo ir neapmokėjimo riziką, nes jų gavėjai gali būti skatinami remtis savo negalėjimu, realiu arba tariamu, suprasti jų turinio, kad paprieštarautų dėl jų apmokėjimo (39–40 punktai). Priešingai, kita nei nyderlandų kalba parengtos sąskaitos faktūros gavėjas, atsižvelgiant į tai, kad tokia sąskaita faktūra gali būti visiškai niekinė, yra skatinamas užginčyti jos galiojimą remiantis vien šiuo motyvu, ir net tuomet, jeigu ši sąskaita faktūra parengta jam suprantama kalba. Be to, toks negaliojimas gali sąskaitą faktūrą išdavusiam subjektui sukelti didelių nepatogumų, pavyzdžiui, delspinigių praradimą, nes, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos, nesant priešingos sutartinės nuostatos, iš principo jie pradėdami skaičiuoti tik nuo naujos sąskaitos faktūros, parengtos nyderlandų kalba, išdavimo dienos (41 punktas). Iš to Teisingumo Teismui buvo matyti, kad teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, net jeigu jie susiję su kalbine versija, kuria turi būti nurodyti rekvizitai sąskaitoje faktūroje, o ne su ja pagrindžiančių sutartinių santykių turiniu, dėl keliamo teisinio nesaugumo turi ribojamąjį poveikį prekybai, kuris gali atgrasyti nuo sutartinių santykių su Belgijos Karalystės nyderlandiškai kalbančiame regione įsteigta įmone užmezgimo ir palaikymo (42 punktas). Kaip nurodė Teisingumo Teismas, tokių teisės aktų ribojamasis poveikis niekaip nebūtų paneigtas, jeigu pasitvirtintų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad tik Direktyvos 2006/112 226 straipsnyje išvardyti privalomieji rekvizitai turi būti pateikiami nyderlandų kalba, nes tokiu atveju taip pat būdingas toks pats kaip šio sprendimo 42 punkte konstatuotas teisinis nesaugumas (44 punktas).

Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, nacionalinė priemonė, kuria ribojamas naudojimas garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, yra priimtina tik su sąlyga, jeigu ja siekiama bendrojo intereso tikslo, ji yra tinkama šiam tikslui pasiekti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (žr. 2015 m. spalio 1 d. sprendimo *Trijber ir Harmsen*, C-340/14 ir C-341/14, EU:C:2015:641, 70 punktą) (48 punktas). Šioje byloje Belgijos vyriausybė tvirtino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais siekiama, pirma, skatinti naudoti atitinkamo kalbinio regiono oficialiąją kalbą ir, antra, užtikrinti PVM srityje kompetentingų tarnybų kontrolės veiksmingumą (49 punktas). Iš tiesų, kaip nurodė Teisingumo Teismas, tikslas skatinti valstybės narės vienos oficialiųjų kalbų vartojimą yra teisėtas tikslas, kuriuo iš principo galima pateisinti Sąjungos teisėje nustatytą pareigų apribojimą (žr. 1989 m. lapkričio 28 d. sprendimo *Groener*, C-379/87, EU:C:1989:599, 19 punktą). Reikalingumas apsaugoti mokesstinės kontrolės veiksmingumą taip pat yra bendrojo intereso tikslas, kuriuo galima pateisinti naudojimosi Sutartyje įtvirtintomis pagrindinėmis laisvėmis apribojimą (žr. 1979 m. vasario 20 d. sprendimo *Rewe-Zentral*, 120/78, EU:C:1979:42, 8 punktą).

(50–51 punktai). Pripažinta, kad teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, yra tinkami siekti šių dviejų tikslų, nes jais, pirma, suteikiama galimybė apsaugoti kasdienį nyderlandų kalbos vartojimą rengiant oficialius dokumentus, pavyzdžiui, sąskaitas faktūras, ir, antra, jais galima palengvinti kompetentingų nacionalinių institucijų atliekamą tokių dokumentų kontrolę (52 punktas), tačiau valstybės narės teisės aktas, kuriuo ne tik reikalaujama vartoti jos oficialiąją kalbą rengiant sąskaitas faktūras dėl tarptautinių sandorių, bet taip pat leidžiama parengti autentiškas sąskaitas faktūras ir visų susijusių šalių mokama kalba, mažiau ribotų prekių judėjimo laisvę nei pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai ir kartu būtų tinkamas pasiekti šiuo aktu keliamus tikslus (žr. 2013 m. balandžio 16 d. *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 32 punktą) (54 punktas). Dėl tikslo užtikrinti mokesstinės kontrolės veiksmingumą Belgijos vyriausybė per posėdį nurodė, kad pagal administracinį aplinkraštį, mokesčių administratorius negali atsakyti suteikti teisę į PVM atskaitą remdamasis vien tuo, jog sąskaitos faktūros teisiniai rekvizitai pateikti kita nei nyderlandų kalba, o tai, Teisingumo Teismo nuomone, reiškia, kad kitos kalbos vartojimas neužkertą kelio įvykdyti šį tikslą (55 punktas). Taigi apžvelgiamu atveju pripažinta, kad teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, viršija tai, kas tikrai būtina norint pasiekti nurodytus tikslus, todėl jų negalima laikyti proporcingais (56 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nutarė:

SESV 35 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės federalinio vieneto, kaip antai Belgijos Karalystės Flamidų bendruomenės, teisės aktai, kuriais kiekvienai įmonei, kurios verslo vieta yra šio vieneto teritorijoje, nustatoma pareiga visų sąskaitų faktūrų dėl tarptautinių sandorių rekvizitus pateikti tik oficialiaja šio federalinio vieneto kalba, o jos nesilaikant, teismas turi šias sąskaitas faktūras *ex officio* pripažinti niekinėmis.

[Prieiga internete](#)

TABAKO KONTROLĖ

2016 m. gegužės 4 d. sprendimai bylose C-358/14, C-477/14, C-547/14 C-358/14 *Lenkijos Respublika prieš Europos Parlamentą ir Europos Sąjungos Tarybą,* C-477/14 *Pillbox 38(UK) Limited prieš Secretary of State for Health* ir C-547/14 *Philip Morris Brands SARL ir kt. prieš Secretary of State for Health*

Pagal naująją 2014 m. direktyvą dėl tabako gaminių¹⁴ (toliau – ir Direktyva 2014/40/ES) siekiama, pirma, sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, pagrindu laikant aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį, ir, antra, laikytis Sąjungos įsipareigojimų pagal PPO Tabako kontrolės pagrindų konvenciją¹⁵.

Šioje direktyvoje visų pirma numatyta uždrausti nuo 2020 m. gegužės 20 d.¹⁶ pateikti rinkai būdingo kvapo ar skonio tabako gaminius ir suvienodinti tabako gaminių etiketes bei pakuotes. Be to, šioje direktyvoje taip pat numatyta speciali tvarka, taikoma elektroninėms cigaretėms. Lenkija, palaikoma Rumunijos, Teisingumo Teisme ginčijo cigarečių su mentoliu draudimą (byla C-358/14). Kitose dviejose bylose (C-477/14 ir C-547/14) *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės rūmų skyrius (administracinių bylų kolegija) Teisingumo Teismo teiravosi, ar kai kurios Direktyvos 2014/40/ES nuostatos galioja.

Dėl cigarečių su mentoliu draudimo

¹⁴ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, p. 1).

¹⁵ Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvencija, pasirašyta 2003 m. gegužės 21 d. Ženevoje.

¹⁶ Šis draudimas bus taikomas tabako būdingo kvapo ar skonio gaminiams, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro 3 % arba daugiau konkrečios kategorijos gaminių pardavimo apimčių.

Byloje C-358/14 Teisingumo Teismas konstatavo, kad būdingo kvapo ar skonio tabako gaminiai (ar tai būtų mentolis, ar kita kvapioji medžiaga), pirma, turi bendrų panašių objektyvių požymių ir, antra, turi panašų poveikį pradedant vartoti tabaką ir vartojant jį ilgą laiką (48 punktas). Jis priminė, kad mentoliu dėl jo malonaus kvapo ar skonio siekiama tabako gaminius padaryti patrauklesnius vartotojams ir kad sumažinus šių gaminių patrauklumą gali būti prisidėta mažinant naujų ir esamų vartotojų tabako vartojimą ir priklausomybę (53 punktas).

Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad priimant direktyvą labai skyrėsi valstybių narių teisės aktai: kai kurios valstybės narės buvo sudariusios skirtingus leidžiamų ar draudžiamų kvapiųjų medžiagų sąrašus, o kitos nebuvo priėmusios konkrečių teisės aktų šiuo aspektu (57 punktas). Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad, uždraudus būdingo kvapo ar skonio tabako gaminių pateikimą rinkai, direktyva būtų užkertamas kelias tokiai nevienodai valstybių narių teisės aktų raidai (61 punktas). Todėl Teisingumo Teismas konstatavo, kad tokiu draudimu gali būti sudarytos palankesnės sąlygos sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui ir kartu šis draudimas yra tinkamas siekiant užtikrinti aukštą žmonių, ypač jaunimo, sveikatos apsaugos lygį (81, 82 punktai).

Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, pasinaudodamas plačia diskrecija, galėjo teisėtai nustatyti tokį draudimą, nes mažiau ribojančios priemonės, kurių siūlė imtis Lenkijos Respublika, neatrodo tokios pat tinkamos siekiamam tikslui įgyvendinti (91, 92 punktai). Anot Teisingumo Teismo, iš tiesų tik būdingo kvapo ar skonio tabako gaminiams padidinus amžiaus ribą, nuo kurios leidžiama juos vartoti, uždraudus tarpvalstybinę prekybą tabako gaminiiais ar pateikiant etiketėse įspėjimą apie galimą žalą sveikatai, kuriame būtų nurodyta, jog būdingo kvapo ar skonio tabako gaminiai taip pat kenkia sveikatai kaip ir kiti tabako gaminiai, negali būti sumažintas šių gaminių patrauklumas, todėl ir užkirstas kelias asmenims, kurių amžius didesnis už nustatytą ribą, pradėti vartoti tabaką (93 punktas). Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks draudimas nepažeidžia subsidarumo principo (126 punktas).

Dėl tabako gaminių etikečių ir pakuočių suvienodinimo

Byloje C-547/14 Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad valstybėms narėms leidžiama toliau taikyti ar nustatyti naujus reikalavimus tik dėl tabako gaminių pakuočių aspektų, kurie nėra suderinti direktyva (84 punktas).

Dėl draudimo vienetinių pakelių ir išorinės pakuotės etiketėje ir ant paties tabako gaminio nurodyti elementus ir požymius, galinčius skatinti pirkti tabako gaminius ar raginti juos vartoti, net jeigu šiais elementais ir požymiais pateikiamos informacijos turinys yra teisingas, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šiuo draudimu, pirma, galima apsaugoti vartotojus nuo su rūkymu susijusios rizikos ir, antra, juo neviršijama tai, kas būtina siekiamam tikslui įgyvendinti (158 punktas). Teismas taip pat padarė išvadą, kad taisyklės, iš esmės susijusios su įspėjimų apie galimą žalą sveikatai vientisumu atidarius pakelį, bendro pobūdžio įspėjimo apie galimą žalą sveikatai ir informacinio pranešimo vieta ir matmenimis ir vienetinių cigarečių pakelių forma ir minimaliu cigarečių skaičiumi viename vienetiniame pakelyje, yra proporcingos (192–200 punktai).

Be to, Teisingumo Teismas konstatavo, jog numatęs, kad ant kiekvieno vienetinio pakelio ar išorinės pakuotės turi būti pateikiami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai, kurie turi būti sudaryti iš tekstinio įspėjimo ir atitinkamos spalvotos nuotraukos ir turi padengti kiekvieno vienetinio pakelio priekinio ir užpakalinio paviršiaus 65 % išorės ploto, Sąjungos teisės aktų leidėjas neviršijo to, kas tinkama ir būtina (202–212 punktai).

Dėl elektroninėms cigaretėms taikomos specialios tvarkos

Byloje C-477/14 dėl elektroninėms cigaretėms taikomos specialios tvarkos, pagal kurią visų pirma gamintojai ir importuotojai privalo pateikti pranešimą valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms apie gaminius, kuriuos jie ketina pateikti rinkai (pranešimas turi būti pateikiamas prieš šešis mėnesius iki numatyto pateikimo rinkai), turi būti nurodyti tam tikri konkretūs įspėjimai, nikotino kiekis turi būti ne didesnis kaip 20 mg/ml, privaloma pridėti informacinį lapelį, draudžiama reklama ir rėmimas bei numatyta pareiga kasmet teikti ataskaitas, Teisingumo Teismas nurodė, kad šios cigaretės pasižymi kitokiomis objektyviomis savybėmis negu tabako gaminiai. Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas nepažeidė

vienodo požūrio principo nustatę šioms cigaretėms atskirą teisinę tvarką, kuri taip pat nėra tokia griežta, kaip taikoma tabako gaminiams (42, 43 punktai).

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, atsižvelgiant į elektroninių cigarečių ir pildomųjų talpyklų rinkos augimą, nacionalinės taisyklės, susijusios su sąlygomis, kurias turi atitikti šie gaminiai, savaime, nesant suderinimo Sąjungos lygiu, gali sudaryti laisvo prekių judėjimo kliūčių (58 punktas). Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad pagal direktyvą valstybėms narėms leidžiama uždrausti tarpvalstybinę nuotolinę prekybą elektroninėmis cigaretėmis ir pildomosiomis talpyklomis ir joje įtvirtintos tam tikros bendros taisyklės jos neuždraudusioms valstybėms narėms, taigi valstybėms narėms sudaromos sąlygos užkirsti kelią šioje direktyvoje nustatytų atitikties taisyklių apėjimui (124 punktas).

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad dėl tikro ar galimo pavojaus, susijusio su elektroninių cigarečių vartojimu, Sąjungos teisės aktų leidėjas turėjo imtis veiksmų, laikydamasis iš atsargumo principo kylančių reikalavimų. Šiuo aspektu su elektroninėmis cigaretėmis susijusi notifikavimo pareiga nėra akivaizdžiai netinkama ir ja akivaizdžiai neviršijama tai, kas būtina Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamam tikslui įgyvendinti. Teisingumo Teismas taip pat nepritarė argumentui, kad elektroninių cigarečių ir pildomųjų talpyklų gamintojų ir importuotojų pareiga kasmet kompetentingoms valstybių narių institucijoms teikti tam tikrus duomenis, kad šios institucijos galėtų stebėti rinkos raidą, pažeidžia proporcingumo ir teisinio saugumo principus (135–140 punktai). Be to, nustatę maksimalų 20 mg/ml nikotino kiekį, kuris gali būti elektroninių cigarečių skystyje, Sąjungos teisės aktų leidėjas neveikė savavališkai ir akivaizdžiai neviršijo to, kas tinkama ir būtina direktyva siekiamam tikslui įgyvendinti. Teisingumo Teismas taip pat priėjo prie išvados, jog nėra neproporcinga reikalauti, kad elektroninių cigarečių ir pildomųjų talpyklų vienetiniuose pakeliuose būtų pateikiamas atskiras lapelis (103–107 punktai), ir juo labiau nėra neproporcinga iš esmės uždrausti su elektroninių cigarečių ir jų pildomosiomis talpyklomis susijusius komercinius pranešimus ir jų rėmimą (109–115 punktai). Be to, draudimas ūkio subjektams skatinti savo gaminių pardavimą neturi įtakos laisvės užsiimti verslu ir teisės į nuosavybę, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, esmei (161 punktas).

Galiausiai Teisingumo Teismas konstatavo, kad elektroninėms cigaretėms taikoma speciali tvarka nepažeidžia subsidarumo principo (142–151 punktai).

Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

Byloje C-358/14

Atmesti Lenkijos Respublikos ieškinį.

[Prieiga internete](#)

Byloje C-547/14

1. Direktyvos 2014/40/ES 24 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės gali toliau taikyti ar nustatyti naujus reikalavimus dėl tabako gaminių pakuočių aspektų, kurie šia direktyva nėra suderinti.

2. Direktyvos 2014/40/ES 13 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama vienetinių pakelių ir išorinės pakuotės etiketėje, taip pat ant pačių tabako gaminių nurodyti toje nuostatoje numatytą informaciją, net jeigu jos turinys yra teisingas.

3. Išnagrinėjus *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* pateiktus prejudicinius klausimus nepaaiškėjo nieko, kas galėtų paveikti Direktyvos 2014/40 7 straipsnio, 18 straipsnio, 24 straipsnio 2 ir 3 dalių ir jos II antraštinės dalies II skyriuje esančių nuostatų galiojimą.

[Prieiga internete](#)

Byloje C-477/14

Išnagrinėjus pateiktą klausimą nepaaiškėjo nieko, kas galėtų paveikti Direktyvos 2014/40/ES 20 straipsnio galiojimą.

[Prieiga internete](#)